

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2017

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

10

16

23

Ludia pre lesy, lesy pre ľudí

Obsah

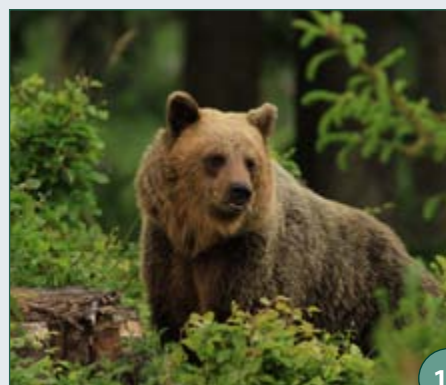
3	Editorial
Anketa	13	Lesníckí profesori otec a syn
jubilujú
4	LESY Slovenskej republiky sú
silný a stabilný podnik, no stále
je čo zlepšovať	14	Ľudia a lesy – Vladimír Rohoň
5	Máme sa čím pochváliť
Letecká "šou" pod Strečnom –
semifinále
Ocenenie výbornej spolupráce	16	Máj, lásky čas
6	Zasadil som strom
už po štvrtýkrát	18	HALALI A LESY SR V ROKU 2016
7	Mesto papierových klobúkov
Lesnícke dni	20	Udalosti na Štátnych lesoch
a majetkoch v období roku
1940
8	Snehové jamy, so snehom i bez
snehu	22	Les v oblakoch
9	O lesoch a vode
Lesnícka kvapka krvi	23	Tesárske remeslo v múzeu
10	Cyklistika po lesných cestách	24	Projekt vyhlasovania
VÝZNAMNÝCH LESNÍCKYCH
MIEST má za sebou prvé
desaťročie
11	Nájazdy ľudí na medvediu
poživeň	25	Lesné lanové systémy (3. časť)
12	Luk, šíp a kamizola	26	Korenistý jelení steak
Uveríte?
		27	Spoločenská rubrika
		28	Drevo za hranicami dreva
Vizuálna poézia

6

10

16

23

časopis zamestnancov
LESY Slovenskej republiky,
štátny podnik
máj 2017

Šéfredaktor:
Ing. Vlastimil Rezek (vr)

Redaktorka:
Mgr. Anna Sliacka (as)
Ing. Milota Nádvoříková (mn)

Stáli prispievatelia:
Ing. Milan Longauer
Ing. Viliam Stockmann

Grafická úprava:
Xepap, spol. s r.o.
www.xepap.sk

Foto na obálke:
Patrik Michál

Adresa redakcie:
LESY SR, š. p.
Námestie SNP č. 8
975 66 Banská Bystrica
telefón: 048/43 44 278
fax: 048/43 44 191
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

Sadíme, sadíme, sadíme....ozývalo sa koncom apríla z našich odštepných závodov zo všetkých kútov Slovenska. LESY SR v tomto roku zasadia viac ako 15 miliónov stromčekov. Pre väčšinu ľudí nepredstaviteľné číslo. Čo si však každý vie predstaviť a aj reálne vyskúšať, je vysadiť niekoľko desiatok stromčekov – „svoj“ kúsok lesa. Naš podnik takúto možnosť ponúkol deťom v rámci akcie Zasadil som strom už štvrtý rok. Úspešne. Hoci počasie si s nami zahralo a v niektorých lokalitách museli výsadbu pre čerstvo napadnutý sneh odložiť, záujem škôl bol opäť veľký. Sadenie si neskúšali iba školáci. Túto aktivitu podnik umožnil aj viacerým skupinám dospelých. Prečo vlastne? Ľudia, ktorí si na vlastnú kožu vyskúšajú, ako bolí chrbát pri výsadbe stromov, ktorí si vyšliapali strmé kopce, kým sa dostali na miesto výsadby, majú bližší vzťah k prírode. A o to ide.

Anketa

Jedným z hlavných cieľov podniku LESY Slovenskej republiky je posilniť využitie rekreačných funkcií lesa. Aké sú podľa vás možnosti využiť potenciál lesoturistiky na diverzifikáciu príjmov podniku?

Ing. Ivan Danček riaditeľ OZ Smolenice

Priestor na využitie potenciálu lesoturistiky na diverzifikáciu príjmov štátnych lesov určite existuje. Treba si však uvedomiť, že táto téma bude citlivo vnímaná verejnosťou, pretože sa dotkne takmer všetkých obyvateľov. Preto je dôležité hneď na začiatku jasne zadefinovať, čo v tejto oblasti ponúkame, a kto a koľko nám za to zaplatí.

Ing. Peter Chrust riaditeľ OZ Žilina

Podpis Memoranda s Národným cyklokoordinátorom je milý ústretový krok zo strany LESOV SR pre športovcov-cyklistov. Musíme však povedať, že vo vyspelých krajinách sa cykloturistika rieši budovaním cyklotrás, ktoré špeciálne slúžia na tento účel – my sme nedostatok cyklotrás nahradili možnosťou využívať cyklistom účelové komunikácie, ktoré by mali výhradne slúžiť lesníckej prevádzke, čo do budúcnosti môže priniesť množstvo problémov.

Najlukratívnejšou oblasťou lesoturistiky u LESOV SR je poľovnícka turistika a na ňu nadväzuje možnosti prímov – lov, ubytovanie, stravovanie... Poľovnícku turistiku je samozrejme možné robiť v kvalitne zabezpečených revíroch, s ubytovaním v čistých poľovníckych zariadeniach, s ochotným usmievavým personálom dobre rečovo vybaveným a s dobrou kuchyňou. Mimo poľovníckej sezóny zariadenia využívať ako penzióny – pobyt v prírode s kompletným servisom (ubytovanie, strava, wellness, šport, turistika, Muráň – využitie norika..., škola detí v prírode).

Ing. Radomír Nečas riaditeľ OZ Šaštín

Príjmy z lesoturistiky súvisia so službami, ktorých základom sú ubytovacie a rekreačné zariadenia lesov. Ak chceme využiť potenciál zvyšujúceho sa záujmu o lesoturistiku, treba zatriktívniť pobyt v lese službami sprievodcov po zaujímavých prírodných scenériách, náučných chodníkoch, pozorovaním zveri a vtáctva, pre deti organizovať školy v prírode, aktivity pre firmy (teambuilding) atď.

Ing. Jozef Herud riaditeľ OZ Námestovo

Myslím si, že potenciál na využitie rekreačných funkcií je veľký, ale nie je ho možné financovať z predaja drevnej hmoty. Je potrebné, aby spoločnosť pochopila, že nielen na výstavbu rekreačných zariadení (chodníkov, altánkov, ...), ale aj na ich údržbu, sú potrebné financie. Tu vidím aj možnosť diverzifikovať príjmy podniku.

Ale súčasne mi dovoľte vyjadriť nasledovné: V poslednom období všetci pozorujeme zvýšený tlak verejnosti na využívanie lesov na rekreačno-záujmové aktivity. Podľa priorít sú to cyklisti, lyžiari – bežkári, peší turisti, ale aj jazda na koni a fotografi prírody. Tomu sa nevyhneme, a čím skôr sa na to pripravíme, bude pre nás lepšie – ak už nie je neskoro. Uvedomujem si, že nie je možné vyčleniť časť lesov iba na tieto rekreačné účely, ale je potrebné zosúladiť tieto aktivity s hospodárskou činnosťou v hospodárskych lesoch. Preto je nevyhnutné čo najskôr určiť „jasné pravidlá“ ako hospodáriť v lese, aby nedochádzalo ku nežiadúcim stretom „záujmov“ a „povinnosti“. Nemôžeme dopustiť, aby

informačné tabule pri vstupoch do dolín boli v duchu „hospodárska činnosť povolená v dňoch od do“.

Preto je potrebné včas stanoviť požiadavky, ktoré potrebuje les a vyčleniť na to potrebný čas.

Poučme sa z NATURY 2000, ktorá nám určuje kde, kedy a ako musíme hospodáriť a nie je to vždy prioritné pre les, ale pre vyšší princíp (niekedy tiež záujmová činnosť).

Ing. Marián Sejna riaditeľ OZ Sobrance

V súčasnosti sa zo strany verejnosti kladú čoraz väčšie požiadavky na využívanie lesov nielen z hľadiska produkcie drevnej hmoty, ale najmä na využívanie mimoprodukčných resp. verejnoprospešných funkcií lesa. LESY Slovenskej republiky majú obrovský potenciál v ubytovacích zariadeniach, ktorý, žiaľ, nie je využívaný naplno. Ako možnosť využiť lesoturistiku na diverzifikáciu príjmov podniku vidím prostredníctvom poľovníctva, pri sprostredkovaní lovu a pozorovaní zveri, a taktiež prostredníctvom lesnej pedagogiky. A to konkrétne vo využívaní viacdňových akcií pre širokú verejnosť, ponúkať poznávanie regiónov podľa LIK-ov odštepných závodov, organizovanie pobytov „prežitia v prírode“ a v neposlednom rade využitie v súčasnosti stúpajúci dopyt po teambuildingových pobytach pre firmy a organizácie. Stála by za zváženie aj možnosť spoplatniť aktivity lesnej pedagogiky mimo veľkých masových akcií.

LESY Slovenskej republiky sú silný a stabilný podnik, no stále je čo zlepšovať

Od nástupu generálneho riaditeľa Mariana Staníka do funkcie uplynulo už viac ako šesť mesiacov. Podnik v tomto období prešiel viacerými zmenami a naštartoval procesy, ktoré by mali priniesť zlepšenie hospodárenia a tiež lepší pohľad verejnosti na prácu lesníkov.

„Ekonomické výsledky podniku za rok 2016 už boli zverejnené. LESY Slovenskej republiky prekročili plánovaný zisk a zároveň si vytvorili dostatočné rezervy potrebné pre obhospodarovanie lesov v ďalšom období,“ hovorí generálny riaditeľ. Aj začiatok roku 2017 priniesol za prvé tri mesiace napriek počiatocným ťažkostiam s dodávkami dreva priaznivý hospodársky výsledok, ktorý je dobrým základom pre splnenie plánovaného zisku na konci roku.

„LESY Slovenskej republiky sú silný a stabilný podnik, no nesmieme sa uspokojiť s týmto konštatovaním. Stále je čo zlepšovať,“ hovorí Staník a pokračuje: „Podarilo sa nám zvýšiť priemerné speňaženie pri predaji dreva, ktoré v minulom období pokleslo najmä pre zníženie kvality dodávanej hmoty. Kalamitné drevo je väčšinou zatriedené do nižších kvalitatívnych tried. Zlepšenie speňaženia sa podarilo dosiahnuť úpravou cenníka a jeho odkomunikovaním a dohodou s najvýznamnejšími partnermi. Za prvé tri mesiace tohto roka je plán priemerného speňaženia dreva prekročený u ihličnatého dreva o dve eura na kubík a u listnatého dokonca o 3,5 € za m³.“

Podnik na prelome rokov 2016-2017 pociťoval pokles hotovosti, ktorý bol zapríčinený úhradou investícií, najmä lesných ciest a protipožiarneho detekčného systému ASDS. V súčasnosti sú náklady na tieto investičné akcie už z veľkej časti refinancované z Programu rozvoja vidieka. „Pred refinancovaním však museli prebehnúť kontroly, ktoré dopadli veľmi pozitívne. Naši pracovníci sa k týmto úlohám postavili veľmi zodpovedne. Minulý rok bol však čo sa týka investícií výnimočný

Ing. Marian Staník

vzhľadom na vypísané výzvy z programov fondov EÚ. V tomto roku LESY Slovenskej republiky plánujú investície už iba približne vo výške odpisov majetku, čo je predstavuje 19 miliónov eur.“

To je nedávna minulosť. Čo však čaká podnik v najbližších mesiacoch?

„Základná informácia je, že vedenie podniku v súčasnosti neplánuje žiadnu zásadnú reorganizáciu ani znížovanie stavu pracovníkov. Sú tu ale rezervy, ktoré musíme odkryť a využiť v prospech podniku, a tým aj ako správcovia majetku štátu aj v prospech Slovenska. Iba zisková firma s dostatkom zdrojov môže realizovať verejnoprospešné aktivity. Jednou z týchto rezerv je zníženie strát a nákladov pri manipulácii s drevnou hmotou od ťažby cez dopravu až po predaj konečnému zákazníkovi. Rozprávame sa o evidencii, správnej manipulácii na sortimenty, o prehľade toku materiálu, zamedzení zhoršovania kvality dlhodobým skladovaním a ďalších a ďalších rezervách.“

Významnou časťou práce podniku je práca s verejnosťou.

„Podnik v marci podpísal Memorandum o spolupráci s Národným cyklokoordinátorom Petrom Kľučkom, ktoré dáva dobrý základ pre rozvoj organizovaného, zdôrazňujem organizovaného rozvoja cykloturistiky v štátnych lesoch. Memorandum je však iba základ. Teraz nastal čas na zmapovanie a revíziu všetkých súčasných cyklotrás, vytipovanie najvyužívanejších trás a dohodu s cykloturistami o správe novonavrhovaných cyklotrás.“

Spoluprácu budeme rozvíjať vo väčšom aj s Klubom slovenských turistov či s inými záujmovými skupinami, ktoré využívajú lesy na turistiku a rekreáciu. Jednou z dôležitých úloh, ktoré musíme zabezpečiť, je aj informovanie verejnosti o aktuálnych obmedzeniach, ktoré z titulu prác v lese pre turistov vyplývajú.“

Pri obhospodarovaní lesa dochádza k stretnutiu záujmov lesníkov a niektorých skupín ekologických aktivistov.

„Snažíme sa rozpory v názoroch odkomunikovať. Negatívne nálady časti ľudí musíme strpieť a je našou povinnosťou trpezlivo vysvetľovať, že to čo robíme, je správne. Napríklad pri ostatnej povodni v Demänovskej doline, kde mimochodom nemáme takmer žiadne lesné pozemky, boli naši kolegovia z Liptovského Hrádku pripravení pomôcť a máme od starostov pozitívne reakcie na takúto spoluprácu.“

Čo sa týka návrhov na rozširovanie chránených území zo strany neziskových organizácií, intenzívne komunikujeme so zainteresovanými stranami. Hľadáme také riešenia, aby neboli správcovia a majitelia lesov poškodení.

Najväčšou hodnotou každej firmy a platí to aj pre podnik LESY Slovenskej republiky, sú jej zamestnanci. Som presvedčený, že firma disponuje kvalitnými a odborne erudovanými pracovníkmi, ktorí sú zárukou profesionálneho obhospodarovania štátnych lesov,“ dodal generálny riaditeľ. -vr-

Máme sa čím pochváliť

Tak ako všetky odštepne závody LESOV SR, aj Odštepný závod Žarnovica sa zapojil do výzvy č. 1/PRV/2015 vyhlásenej Pôdohospodárskou platobnou agentúrou (PPA) pre opatrenie: 4 – Investície do hmotného majetku, podopatrenie: 4.3 – Podpora na investície do infraštruktúry súvisiacej s vývojom, modernizáciou alebo/a prispôbením poľnohospodárstva a lesného hospodárstva – Investície týkajúce sa infraštruktúry a prístupu k lesnej pôde.

Odštepný závod Žarnovica sa pre rekonštrukciu vybral dve lesné cesty, pričom hlavnými kritériami výberu boli stupeň poškodenia a veľkosť spádového územia. Voľba tak padla na LC Starický jarok II. a LC Richňava.

LC Starický jarok II. prechádza extravilánom obcí Jalná a Močiar a je zaradená medzi odvozné cesty typu 1L 4,0/30 s prašným resp. zemným krytom a sprístupňuje spádové územie približne 250 ha. Celková dĺžka rekonštrukcie predstavuje 6,465 km.

LC Richňava je situovaná v katastrach obcí Voznica, Hodruša-Hámre časť Kopanice a Vysoká. Cesta patrí do kategórie odvozných

Lesná cesta Richňava. Foto: Dávid Novický

ciest 1L 4,5/30 resp. 1L 4,0/30 v záverečnom úseku s asfaltovým krytom, pričom výmera lesných pozemkov sprístupnená lesnou cestou je 2 072,80 ha. Dĺžka cesty je 7,925 km.

Celková výška investičných prostriedkov bola v hodnote 1 263.541,35 €.

Žiadosť o platbu bola na PPA zaslaná dňa 2.2.2017 a samotná kontrola na mieste sa uskutočnila dňa 17.3.2017 pracovníkmi z Regionálneho strediska Zvolen. Kontrolná skupina skonštatovala dodržanie stanovených

Lesná cesta Starický jarok II. Foto: Dávid Novický

podmienok, neporušenie zmluvy a z ich strany prevládala spokojnosť.

Potešením pre nás sú pozitívne ohlasy zo strany širokej verejnosti a najmä cykloturistov, ktorí tieto lesné cesty začínajú v čoraz väčšej miere využívať. Obidve rekonštruované cesty sa totiž nachádzajú v Štiavnických vrchoch, ktoré sú známe svojou krásou, rôznorodosťou a pútavými scenériami.

Dávid Novický
OZ Žarnovica

Letecká "šou" pod Strečnom – semifinále

Lesy SR, š.p., Odštepny závod Žilina sa do sanácie strečnianskeho brala aktívne zapojili, a to nielen formou obrúbania a vyčistenia hlavného cestného ťahu na ceste I/18 – popod Strečnom, ale opäť sme využili cestnú uzáveru pre spracovanie podkôrníkovej kalamity na príľahlých svahoch.

Spracovanie kalamity vrtuľníkom začalo v roku 2015, keď sme v prvej etape spracovali 527 m³ kalamitného dreva. V roku 2016 sme pokračovali druhou etapou, kedy sa spracovalo 250 m³ a tretiu etapu (254 m³) sme ukončili v marci 2017. Drevo bolo letecky prepravované ponad hlavný cestný ťah I/18 Žilina – Strečno – Vrútky za riekou Váh, na nezbudskú lúku. Túto nám prenajal Urbariát Nezbudská Lúčka. V zmluve o prenájme sme sa zaviazali lúku vyčistiť a rekultivovať do konca marca. Hoci nám počasie neprialo, predsa sa nám podarilo termín dodržať aj vďaka aktivite a ochote fyzicky

pracovať zamestnancami ústredia odštepneho závodu. Zorganizovali sme brigádu a 16 pracovníkov sa zapojilo do čistenia lúky od polámaných vetvičiek a konárov, kde „veľká“ technika zlyhala. Hlavným pracovným náradím boli vidly a hrabličky. Nechýbali ani mozole, za čo patrí všetkým kolegom veľké poďakovanie.

A prečo semifinále? Finále sa zatiaľ nekoná, nakoľko príroda na Strečne ešte posledné slovo nepovedala!

Elena Kubičková
OZ Žilina

Čistenie lúky.

Stromy sú už za Váhom.

Ocenenie výbornej spolupráce

Múzeum vo Svätom Antone ako jediné poľovnícke múzeum na Slovensku dlhodobo pomáha pri prezentácii a propagácii činnosti štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, prispieva k advokácii lesníctva i práce lesníkov pred ostatnou verejnosťou. V rámci štátneho podniku má mnoho podporovateľov. Jedným z nich je aj ekonomický riaditeľ Ľuboš Németh, ktorému riaditeľ Múzea vo Svätom Antone Marian Číž odovzdal dňa 30. marca 2017 medailu vydanú pri príležitosti 25. ročníka Dní sv. Huberta. Ocenil jeho pozitívny vzťah k histórii, záujem o odbornú prácu múzea a účasť na múzejných podujatiach. Vyzdvihol fakt, že patrí medzi tých, ktorí si vážia záchranu a zveľaďovanie vzácneho kultúrneho a prírodného dedičstva Slovenska.

Srdečne blahoželáme.

Ľubica Milanová, LDM

Zasadil som strom už po štvrtýkrát

OZ Smolenice

Výsadby sa zúčastnila aj ministerka pôdohospodárstva Gabriela Matečná

OZ Rožňava

Dostať deti do lesa, odtrhnúť ich aspoň na chvíľu od počítačov, mobilov a televízorov. To bol pôvodný zámer projektu Zasadil som strom, ktorý v tomto roku realizuje podnik LESY Slovenskej republiky už po štvrtýkrát. Podľa štatistik sa počet stromčekov zasadených deťmi vyšplhal už na viac ako 20.000 a iba tejto jarnej výsadby sa zúčastnilo viac ako 1000 detí. Zmenou v tomto roku bola podpora ministerky pôdohospodárstva Gabriely Matečnej, ale aj ministra školstva Petra Plavčana a ministra obrany Petra Gajdoša, ktorí sa jednej výsadby zúčastnili a dokonca si niekoľko stromov aj osobne zasadili. Hlavná časť výsadby bola v tentokrát termínovo symbolicky spojená s Dňom zeme.

Nakolko však podnik LESY SR hospodári na celom území Slovenska a vo vyššie položených oblastiach ležala súvislá vrstva snehu, museli na veľkej časti OZ výsadbu odložiť. Nevadí. Deti sa svojich stromov napokon dočkali. I keď väčšina vysadených stromčekov bola v lese, v niektorých prípadoch dosádzali deti stromčeky aj v miniarborétach, ktoré v minulosti vznikli v blízkosti škôl v rámci akcie Stromy poznania.

Vysadené! Všetkým organizátorom akcie patrí veľká vďaka. A komu sa nepodarilo zasaďiť svoj strom teraz, má šancu zasa o rok. -vr-

OZ Kriváň

OZ Námestovo

OZ Topoľčianky

OZ Slovenská Ľupča

Výsadbu na OZ Liptovský Hrádok museli odložiť, deťom urobili exkurziu na OZ Semenoles

OZ Prešov

Mesto papierových klobúkov Lesnícke dni

Kde bolo, tam bolo, medzi vysokými horami, zrodil sa nápad s papierovými klobúkmi. Tento „výmysel“ lesníčiek z OZ Liptovský Hrádok sa tešil takému úspechu, že sa stal hitom 11. ročníka Lesníckych dní. Tie sa odštartovali tento rok presne na Deň zeme v meste lesníctva vo Zvolene, ktoré sa v priebehu dvoch hodín zaplavilo týmto papierovým nápadom.

Ako každý rok, najskôr námestím prešiel zástup lesníkov a vzácných hostí, aby sa podieľali na oficiálnom programe, ktorý tvorili príhovory, priania, ľudové tance a piesne, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou lesníckej kultúry. Hlavnou myšlienkou jedného ročníka bola téma: Lesy bez bariér – lesy pre spoločnosť. V rovnakom čase, ale o pár metroch ďalej,

Lesnícke dni Sobrance

boli už lesnícke dni v plnom prúde. Sadeničky akoby samé skákali do črepníkov, papierové chrústy vyletúvali spomedzi šikovných detských prštekov, klince len tak spievali pri tom ako spájali drevené diely vtáčích búdok... Ale najviac sa zapotili už spomínané kolegynky, ktoré skoro prehrali spinkovačky, pri tvorbe tejto lesníckej novinky. Papierové klobúky dostávali nohy, a to doslovne. Rozutekali sa po námestí a z vyšších poschodí okolitých budov bolo vidieť iba záplavu tohto nového lesníckeho doplnku... Uprostred námestia sa ale aj súťažilo, a to o Titul kráľovnej medzi drevinami, ktorý získala s počtom hlasov 849 lipa veľkolistá. Poobede sa všetci rozutekali domov a celoslovenský projekt Lesnícke dni sa zo Zvolena presúval do Bratislavy, Košíc, Prešova a pod Tatry do Kežmarku až do najvýchodnejších častí Slovenska.

A aké boli regionálne lesnícke dni v Sobranciach?

„Tento ročník Regionálnych lesníckych dní hodnotím ako veľmi vydarený. Podarilo sa nám dostať deti do prostredia, ktoré je pre nás každodennou realitou, no pre mnohé deti možno nie. Pripravili sme pre nich veľa zaujímavých aktivít a ukážok, ktoré nemajú možnosť inde vidieť. Dúfam, že sme v nich vzbudili záujem o les ako aj o našu prácu. Už teraz sa tešíme na ďalší ročník,“ prezradila nám Lucka Miňová z OZ Sobrance. Tento rok sa totiž premiestnili z centra mesta do areálu Sobraneckých kúpeľov, kde 26. apríla zavítalo 13 škôl a škôlok, teda dohromady viac ako 700 detí. Pomôcť prišli kolegovia z odštepných závodov z celého východného Slovenska, a to z OZ Košice, Prešov, Vranov a Rožňava, za čo im srdečne ďakujeme.

Keď sa niečo končí a iné sa len začína

Lesnícke dni sa už tradične ukončili na Sviatok práce v Lesníckom skanzene vo Vydrowskej doline. Prvý máj je pre tieto

lesnícke podujatia magickým, pretože je dňom otvárania Vydrowskej doliny. Stavanie mája, príhovory hostí a domácich, vystúpenia detských folklórnych súborov, vyhlásenie ankety o cenu J. D. Matejovie a pretínanie lanka – symboliky otvorenia doliny... to všetko ste mohli vidieť na vlastné oči. Ale čo ste iste nevideli, bolo čisté chodníka lesného času, ktoré bolo

nevyhnutné na to, aby dolina mohla privítať návštevníkom v novom šate. „Sedemdesiatdva rúk sa natiahlo ku hrbe náradia a v nasledujúcich minútach si už školopovinná mládež vykračovala s 15 motykami, 12 hrabličkami, štyrmi metlami a niektorí aj s modrými igelitovými vrecami na „Chodník lesného času“. Tentokrát sa 83 informačných panelov, 16 strojových exponátov nepozeralo ani sa nečítali uvedené informácie... Vyprázdnil sa odpadové koše, pozbierali sa zabúdené papieriky a iné obaly z okolia chodníka, vyrovnali sa krtince na lúke, za čo sa chceme poďakovať našim kamarátom z VIII. A a VIII. B ZŠ Čierny Balog,“ dodáva Michal Kofira, správca lesníckeho skanzenu v deň, kedy sa síce Lesnícke dni skončili, ale sezóna tejto doliny je na samotnom začiatku a zároveň sem všetkých srdečne pozýva 8. júla na 16. Deň stromu.

-as-

Lesnícky skanzen

Otvorenie sezóny v Skanzene

Snehové jamy, so snehom i bez snehu

Bohatá snehová nádielka, náhle oteplenie s vysokými, takmer letnými teplotami, ktoré vystriedali opäť nízke zimné teploty a opätovná snehová pokrývka... Takto začal tohoročný apríl. Plánované zalesňovanie sa na niektorých závodoch kvôli spomínanému počasiu a prírodným podmienkam prerušilo a výsadba sa musela oddialiť. Na odštepných závodoch sú však lesníci v prevádzke na takéto vrtochy prírody pripravení. Využívajú viaceré osvedčené postupy, medzi ktorými majú svoje miesto aj snežné jamy. Tie sú veľmi dôležité najmä v prípade, kedy v priebehu pár týždňov treba pri zalesnení použiť veľké množstvo sadeníc.

Ako to vyzerá so snehovými jamami na severe Slovenska sme zisťovali na OZ Námestovo.

„Tento rok na OZ Námestovo pribudla nová snehová jama, ktorou sa môžeme pochváliť na LS Oravský Podzámok,“ prezradil pestovateľ tejto lesnej správy Jozef Chmel. Ich celkový počet dosiahol číslo 30, pričom všetky sú umiestnené v tienom mieste a v blízkosti komunikácií. V nich sú kolegovia z OZ Námestovo schopní uskladniť 700.000 sadeníc, čo však závisí od samotnej veľkosti sadeníc – drevinu, a hlavne toho, či sa jedná o voľnokorenné alebo krytokorenné. Vybudovanie novej snehovej jamy rozmerov 6 x 3 m si vyžiadalo investíciu cca 2500 €. V prípade, že potrebujú uskladniť väčšie množstvo obaloovaných sadeníc, využijú podľa Antona Stopjaka z LS Mútne aj dve murované garáže tak, ako to bolo tento rok.

Ako sa prevádzkujú snehové jamy počas zím, kedy nie je dostatok snehu sme sa opýtali Martina Holubčíka pestovateľa z OZ Námestovo: „V prípade nedostatku snehu v blízkosti jám sa sneh dovezie z väčších vzdialeností, v minulosti sa dovážali aj ťady z riek, z Oravskej priehrady, na jednej LS aj sneh z lyžiarskeho strediska.“

Potreba snehových jám na jednotlivých závodoch je silno ovplyvňovaná množstvom sadeníc, ktoré treba na jednotlivých závodoch vysadiť. Najväčšie

Snehová jama OZ LH lokalita Prašivô

náklady spojené so zalesňovaním má OZ Liptovský Hrádok, ktorý neustále zápasí s následkami vetrovej kalamity z roku 2004 a následnej podkôrnikovej kalamity. Ako je to so snehovými jamami na tomto závode?

Na OZ Liptovský Hrádok je vybudovaných 43 snehových jám. Jedná sa o jamy z predchádzajúcich období, ktoré sa postupne, podľa finančných prostriedkov a potreby OZ rekonštruujú. Jedna jama pripadá na tomto závode na 1 -1,5 lesníckeho úseku pri obhospodarovaní 55 000 ha lesných pozemkov a katastrálnej výmere 182.000 ha.

„V rokoch 2008-2017 vysádzame ročne 1,5-3 mil. sadeníc, takže údržba a rekonštrukcia snehových jám je potrebná a dôležitá. Snehové jamy nám naplňajú dodávatelia prác v lesníckych činnostiach. Pri dostatku snehu si pre uľahčenie dajú prihrnúť sneh k jame LKT-čkom. Ak je snehu menej, tak ho vozia na prívesných vozíkoch z blízkeho okolia, v núdzi používame aj ťad nahromadený na brehoch potokov. V roku 2015 sme pri veľkom nedostatku snehu vozili materiál na chladenie do snehových jám na LS Liptovská Osada zo zimného štadióna v Ružomberku – jednalo sa o materiál, ktorý vzniká pri frézovaní (úprave) ťadovej plochy.

Kapacita snehových jám, ktorými disponujeme na OZ je 10-20 tisíc sadeníc v závislosti od veľkosti snehovej jamy, veľkosti sadeníc a druhu drevinu,“ vysvetľuje Milan Krajčí, pestovateľ OZ Liptovský Hrádok.

Na OZ Liptovský Hrádok môžete vidieť rôzne typy snehových jám. Snehová jama v lokalite Prašivô je prefabrikovaná garážou, pre ktorej osadenie bolo potrebné vykopať plochu vysypať kamenivom, vyrovať, po umiestnení garáže odizolovať, odvetrať stropným vetraním a obsypať. Čelnú stenu dodávateľ upravil kamenivom, vchodové dvere obil rezivom z obrezkov. Ďalším typom je napr. zrubová snehová jama v lokalite Škarkétka s podkladom vysypaným kamenivom a základ pod zrub je tvorený zo skaly.

Spomínaná veterná smršť postihla aj porasty na druhej strane Nízkych Tatier, ktoré obhospodaruje OZ Beňuš. Ako je to s problematikou snehových jám na tomto závode?

Kolegovia u OZ Beňuš majú k dispozícii celkovo 14 funkčných snehových jám s celkovou kapacitou 200.000 ks sadeníc, čo samozrejme záleží od skladby sadbového materiálu alebo veľkosti sadeníc. „V roku 2016 sa nám podarilo opraviť štyri snehové jamy. Jednalo sa o strechy (krytina a krov). V prípade nedostatku snehu ho zvezieme z vyšších miest alebo sadenice zajarkujeme do zeme, ktorou naplníme jamu,“ vysvetľuje Martina Kovalčíková u OZ Beňuš.

Na záver sme sa opýtali Martina Holubčíka z OZ Námestovo, či by sme mohli prezradiť pre tých, ktorí so snehovými jamami bežne neprichádzajú do kontaktu, aký je správny postup pri umiestnení sadeníc do týchto jám, a na čo si treba dať pozor?

„Naplnenie snehovej jamy snehom do výšky 0,5-0,75 m a zasypanie pilinami, pokiaľ je to možné klasické jarkovanie sadeníc do snehu, ak to nie je možné sadenice klasicky uložiť, korene prikryť snehom s pilinami. Dôležité je zabezpečiť vetranie snehových jám, aby nedošlo k zaplesneniu sadeníc.“

Ďakujem za rozhovory.
LESU ZDAR

Snehová jama OZ Námestovo

O lesoch a vode

Odštepny závod v Čiernom Balogu stal vo štvrtok 27. apríla miestom zaujímavej dvojhodinovej prezentácie z dielne pracovníkov Technickej univerzity vo Zvolene, Petra Jančuru a Juraja Modranského z Katedry plánovania a tvorby krajiny Fakulty ekológie a environmentalistiky.

Obaja prednášajúci sa v rámci svojich výskumných úloh zaoberajú povodím Čierneho Hrona na území OZ Čierny Balog a katastra obce Čierny Balog. Peter Jančura predstavil v obrazovo-textovej prezentácii unikátny historický vodohospodársky systém na splavovanie dreva pomocou rízní, flúdrov a klauzúr z obdobia 19. – 20. storočia. Tejto problematike sa venuje od r. 1983. Ide o systém, ktorý patril erárnym lesoch a efektívne dopravoval vyťažené drevo k spracovateľským miestam. V lesoch povodia Čierneho Hronu možno po ňom stále nájsť celistvé i torzovité pamiatky. Autor zoznamil účastníkov s porovnateľnými vodohospodárskymi lesníckymi sústavami v Karpatoch a v Alpách – Rakúsku, Ukrajine a Rumunsku a upozornil na význam horehronskej sústavy v stredoeurópskych súvislostiach.

Juraj Modranský sústreďuje vo svojom výskume od r. 1997 pozornosť na krajinnu-ekologickú a klimaticko-dendrologickú charakteristiku mikropovodí prítokov Čierneho Hrona. V prezentácii predstavil výsledky terénneho prieskumu foriem využitia krajiny s dôrazom na lesné spoločenstvá a poľnohospodársku

Na Čiernom Hrone sa v minulosti približovalo vyťažené drevo aj vďaka unikátnemu vodohospodárskemu systému. Na fotografii vhadzovanie paliva do vodného žlabu – flúdra, Krám, 1909, LDM Zvolen.

krajinu. Závery výskumu môžu byť východiskom návrhu vhodného manažmentu adaptačných opatrení reagujúcich na zmeny klímy a jej negatívnych prejavov v krajine. Predmetom následnej diskusie účastníkov stretnutia bola najmä problematika povodní a s ňou súvisiace spôsoby lesného obhospodarovania.

Obaja prednášajúci sa v tretej, záverečnej časti stretnutia zaoberali využiteľnosťou poznatkov získaných doterajším výskumom

a spolu s auditóriom konfrontovali a sumarizovali postrehy a námety na ďalšie smerovanie svojej práce.

Na stretnutí sa zúčastnili predstavitelia miestnej samosprávy, štátnych odborných organizácií, zástupcovia inštitúcií na ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva, vodohospodári, zamestnanci štátneho podniku LESY Slovenskej republiky a ďalší.

Tatiana Figurová, LDM Zvolen

Lesnícka kvapka krvi

Apríl – mesiac lesov sa vedenie Lesov SR, š.p. Odštepny závod Žarnovica rozhodlo ukončiť aktivitou snáď najväzácnejšou, a to darovaním krvi, preto som bola poverená po dohovore s NTS Banská Bystrica zorganizovať Lesnícku kvapku krvi na našom závode. Jeden z mála voľných termínov NTS bol práve 28. apríl 2017.

Nemali sme skúsenosti s organizovaním takej akcie, ako je odber krvi priamo vo firme. Nevedela som, čo všetko je k tomu potrebné zabezpečiť a čo sa od nás bude požadovať. Namiesto dvoch až troch pracovníkov NTS, ktorých som očakávala, v deň „D“ prišlo sedem pracovníkov NTS a na prvý pohľad bolo jasné, že je to skúsený a zohraný tím. Každý z pracovníkov presne vedel, čo potrebuje doniesť, kam to umiestniť a ako pozapájať. Za pár minút dokázali v priestoroch našej zasaďacky poskladať a sfunkčnúť celý systém odberu krvi. Netrvalo dlho a prví potenciálni darcovia krvi už vypisovali štvorstranný dotazník. Postupne prechádzali od pracovníka k pracovníkovi až po vedúceho lekára, ktorý dával pokyn pre postup k odberu krvi alebo zamietavé stanovisko zo zdravotných dôvodov potenciálneho darcu. Išlo to ako na bežiacom pásce.

Medzi darcami boli zastúpení zamestnanci OZ Žarnovica, ich rodinní príslušníci, priatelia, ale i obyvatelia mesta Žarnovica a jeho blízkeho okolia. Boli medzi nimi mladší, ale i starší, prvodarcovia, občasní darcovia, ale i pravidelní darcovia ocenení medailami za darcovstvo krvi, tzv. Janského plakety. Nechýbal ani darca, ktorý svoju krv daroval už sedemdesiaty druhýkrát.

Veľká vďaka patrí všetkým, ktorí sa zúčastnili, zvlášť však prvodarcom, ktorí museli prekonať počiatočný strach a obavy, avšak myšlienka, že konajú správne, že idú pomáhať ľuďom, im dávala silu. A za pomoci a podpory profesionálneho tímu z NTS Banská Bystrica sa

im to aj podarilo. K odberu prišlo celkom 26 darcov a z nich až 20 mohlo krv darovať. Vedúci lekár transfúzneho tímu zhodnotil akciu ako veľmi úspešnú a vyjadril sa, že by sme odbery krvi mohli organizovať každého pol roka. Po skončení odberu zdravotnícky personál potichučky ako prišiel, tak i odišiel, ale navyše si so sebou odnášal to najcennejšie – takmer 10 litrov krvi.

Napriek chladnému a upršanému počasiu ma odrazu zahrialo pri srdci, keď som si uvedomila, že medzi našimi darcami bolo aj množstvo mladých ľudí, ktorým nie sú osudy ostatných ľudí ľahostajné a sú ochotní pomôcť. Myslíme si, že väčšina z nich v darcovstve krvi bude aj v budúcnosti pokračovať. Verím, ba som presvedčená, že svet nie je len zlý, ale i dobrý, je proste taký, akí sú ľudia. Je len treba viac upozorňovať na to dobré a pozitívne, čo sa deje okolo nás.

Všetkým chceme v mene vedenia OZ Žarnovica aj touto cestou veľmi pekne poďakovať za naozaj veľký ľudský čin – za darovanie toho najcennejšieho – vlastnej krvi.

Ďakujeme VÁM.

Katarína Dávidová, OZ Žarnovica

Cyklistika po lesných cestách

Po viacmesačných rokovaniach bolo medzi LESMI Slovenskej republiky, štátny podnik a Národným cyklokoordinátorom Petrom Kľučkom v marci tohto roku podpísané Memorandum o spolupráci pri rozvoji cyklistickej dopravy a cykloturistiky na Slovensku. Cieľom Memoranda je prezentovať spoločný záujem obidvoch strán na rozvoji cykloturizmu a turizmu v podmienkach štátneho podniku. Základným zámerom LESOV SR je otvoriť sa viac verejnosti a sprístupniť lesné cesty, ktoré slúžia predovšetkým na plnenie hospodárskej činnosti nášho štátneho podniku, no aj širokej verejnosti.

LESY SR podpísaním Memoranda prejavili ochotu podporiť rozvoj cykloturistiky na lesných cestách. S potešením možno konštatovať, že početné, častokrát z nepochopenia vznikajúce rozpory medzi cykloturistickou verejnosťou a LESMI SR dospeli k bodu, kedy obe strany prejavili spoločnú snahu o včasnú a vecnú vzájomnú komunikáciu. Pomocou nastolenej spolupráce vzniká priestor pre zlepšenie povedomia širokej verejnosti o tom, prečo štátny podnik vykonáva hospodársku činnosť v lesoch, a tiež, ako môže podnik vyjsť v ústrety cykloturistom, ktorí majú záujem poznávať 15.000 km cyklistických trás Slovenskej republiky, prevažná časť ktorých prechádza práve lesnými pozemkami. Nemožno opomenúť, že v zmysle znenia Memoranda môže značenie lesných ciest ako cykloturistických trás na lesných pozemkoch vykonávať iba odborne oprávnená osoba, v súlade s platnou právnou úpravou a na základe vopred udeleného písomného súhlasu príslušného odštepného závodu. Každá lesná cesta, ako cykloturistická trasa, ktorá sa značí v teréne, bude musieť prejsť riadnym povoľovacím procesom, v rámci ktorého musí mať pridelené evidenčné číslo od Slovenského cykloklubu a musí byť značená v súlade s normou STN 01 8028. Pri nesplnení týchto podmienok je cykloturistická trasa považovaná za neoprávnené zriadenú, čo deklaruje aj samotné znenie Memoranda. Povoľovaciemu procesu bude predchádzať overovanie informácií odštepným závodom, či je navrhovaná trasa evidovaná v Národnom registri cykloturistických trás, spravovanom Slovenským cykloklubom. Nastolený mechanizmus zabráni vzniku tzv. čiernych cyklotrás, ktoré boli vyznačované bez vedomia odštepných závodov. Každá lesná cyklotrasa bude okrem vyznačenia označovaná aj tabuľami s pokynmi pre správanie sa cyklistov na lesných cestách. „Našou snahou je vykonanie poriadku na cyklotrasách, aby boli legálne zaznačené, aby ľahšie prebiehal proces vytvárania nových cyklotrás a povoľovania tých, ktoré budú vyznačené po novom a opravovať už existujúce. Plánuje sa vytvoriť pasportizácia cyklotrás, zistiť ich stav,

ako, a kedy vznikli a pristúpiť k nim tak, aby boli použiteľné pre verejnosť,“ povedal Marian Staník.

Memorandum zaväzuje strany k spolupráci, ku komunikácii, k hľadaniu riešení pri budovaní nových cyklistických trás na lesných cestách a k predchádzaniu vzniku nových problémov a nedorozumení v tejto oblasti.

Obe strany Memoranda sa budú vzájomne informovať o skutočnostiach, ktoré majú zásadný vplyv na využívanie lesných ciest ako cyklotrás, predovšetkým o plánovanej hospodárskej činnosti na lesných cestách tak, aby bolo možné o nich s dodatočným časovým predstihom (najmenej však 14 dní) informovať cyklistickú verejnosť. Následne Národný cyklokoordinátor, resp. jednotliví Správcovia cykloturistických trás oznámia s dostatočným časovým predstihom cyklistickej verejnosti plánovanú hospodársku činnosť na vyznačených cyklotrasách. Účelom vzájomnej komunikácie je vytvárať bezpečné podmienky pre pohyb cyklistov v lese pri súčasnom výkone hospodárskej činnosti na ňom. Intenzívna spolupráca obidvoch strán v prípade plánovanej ťažbovej činnosti prinesie informácie, dostupné cez

Národného cyklokoordinátora, regionálnych cyklokoordinátorov a občianske združenia, ktoré sa cykloturistikou zaoberajú, s upozorneniami rešpektovania ťažbovej činnosti na konkrétnych cyklotrasách.

LESY SR využívajú lesné cesty ako svoj pracovný prostriedok, na obhospodarovanie lesov, nielen pri ťažbe, ale aj pri starostlivosti o les. Ťažba dreva je spojená aj so zlým počasím, kedy lesné cesty nie sú využiteľné pre cyklistiku. Po každej ťažbovej činnosti sa však lesné cesty čistia od blata alebo sa vyrovnáva nespevnený povrch. „Cykloturistika na lesnom majetku je pre nás „vedľajší produkt lesa“, ale tiež je pre nás dôležité, aby využitie štátneho majetku bolo v prospech všetkých občanov Slovenska,“ upresnil na tlačovej besede Staník.

Memorandum zároveň zdôrazňuje, že pri využívaní cykloturistických trás verejnosťou je v zmysle § 30 ods. 2 Zákona o lesoch nevyhnutné dodržiavať na mieste udelené pokyny obhospodarovateľa lesa, t. j. zástupcu LESOV SR, člena lesnej stráže a orgánu štátnej správy lesného hospodárstva. Využívanie cyklistických trás nachádzajúcich sa na lesných pozemkoch verejnosťou je v zmysle Zákona

Nájazdy ľudí na medvediu poživeň

o lesoch na vlastnú zodpovednosť a nebezpečenstvo dotknutej osoby. Pri využívaní cyklistických trás je zakázané najmä akýmkoľvek spôsobom obmedzovať LESY SR pri obhospodarovaní lesných pozemkov v zmysle Zákona o lesoch, zjavne neprímeraným spôsobom narušovať lesné prostredie, znečisťovať dotknuté pozemky odpadmi, fajčiť a odhadzovať tlejúce predmety v čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiaru, jazdiť na bicykli mimo vyznačenej cykloturistickej trasy, či plašiť a rušiť zver. Obe strany zhodne prehlásili, že budú rešpektovať všetky obmedzenia využívania lesných ciest v zmysle Zákona o lesoch, týkajúcich sa najmä vstupu do lesných škôlok, oplotených miest, zverníc, vstupu do lesných porastov na miestach, kde sa vykonáva technologická príprava pracovišťa, výrub stromov ako aj vstupu do vysokohorských oblastí nad 1000 m n. m. mimo vyznačených cyklistických trás.

LESY SR a Národný cyklokoordinátor budú vzájomne komunikovať a šíriť informácie, týkajúce sa cyklistickej dopravy na lesných pozemkoch štátu. Úlohou Národného cyklokoordinátora bude taktiež zastrešovať plánované cyklistické akcie na lesných cyklotrasách, a to za účelom efektívneho plánovania týchto hromadných akcií z pohľadu čo najmenšej miery obmedzenia hospodárskej činnosti nášho podniku. Národný cyklokoordinátor v prípade záujmu odštepných závodov zabezpečí prostredníctvom Slovenského cykloklubu školenie zamestnancov štátneho podniku v oblasti značenia cykloturistických trás.

LESY SR stanovili zodpovedného pracovníka pre oblasť cykloturistiky, ktorým je Ing. Milota Nádvnorníková, referent internej a externej komunikácie, odbor komunikácie GR.

Vzájomná tolerancia, nájdenie pravidiel a osвета v kruhoch cyklistov o správaní sa na lesných cestách, ktoré slúžia nielen na vytváranie hospodárskeho rastu, to sú veci, ktoré budú prítomné pre oboch partnerov Memoranda na ich spoločnej ceste za vytváraním pravidiel prijateľných pre obidve strany. Netreba zabúdať, že lesné cesty prechádzajú lesom, ktorý je domovom mnohých druhov živočíchov a má svoje vlastné pravidlá, ktorým je potrebné sa prispôbiť. Les potom poskytne všetkým návštevníkom lesa jedinečný pohľad na život lesných zvierat, poskytne neopakovateľnú radosť, zážitky a odovzdá mnoho nových poznatkov o zelenom dedičstve, o ktorý sa s majstrovským umením starajú šikovní, vzdelaní lesníci.

Ak vás tento článok inšpiroval, kontaktujte nás so svojimi námetmi v oblasti značenia nových lesných cyklotrás, či inšpiratívnymi postrehmi, akým spôsobom by bolo vhodné riešiť túto problematiku vo vašom okolí, a to na mail: milota.nadvornikova@lesy.sk. Celý text memoranda nájdete na stránke www.lesy.sk, v sekcii Aktuality.

Milota Nádvnorníková, Aneta Kšenžighová

Už v skorú jar prírodu výrazne poškodzujú zberači liečivej rastliny

Nedlho potom, čo odkvitnú v prírode prvé jarné kvietky – snežienky, na vlhkých lesných úbočiach i vo výmoloch blízko studničiek a potokov sa hlási k životu iná zeleň, liečivá rastlina – cesnak medvedí.

Hoci aj v našich horách v masíve Kojšovskej hole, vo Volovských vrchoch sa už dávnejšie „zabývali“ medvede a máme tiež viac lokalít cesnaku medvedieho, pochutnať si na tejto prečísťujúcej jarnej dobre ste macov nepríštol zatiaľ ani raz. Hoci som v lese ako bývalý lesník, dnes dôchodca a peší turista denne. Stopy menších i väčších ratic, trus i spasené rastlinky usvedčujú z návštev lokalít cesnaku skôr jeleniu a srnčiu zver.

Lokalita cesnaku medvedieho v okolí našej horskej obce /jej názov zámerne neuvádzam/ však najviac trpia masovými nájazdmi ľudí. Jednotlivé miesta, na ktorých liečivku trhajú, vyzerajú najmä po víkendových dňoch akoby nimi prešlo stádo diviakov. Lokalita ušliapaná, rastlinky výrazne preriedené, veľa takých, ktoré ľudia vytiahli s cibulkou, ponechané na zemi. Najväčšia škoda však vzniká, keď sa v pokročilejšom štádiu rastu cesnaku medvedieho, približne v máji, trhá s listami aj kvetná stonka, kde sú drobné semenka nových rastlínok, ktoré zabezpečia obnovu porastu liečivej rastliny v budúcom roku. Práve z tohto dôvodu v lesnom chotári našej obce už vinou ľudí nadobro zaniklo viac lokalít tejto vzácnej rastliny.

Znepokojujúci je fakt, že ľudí s veľkými košíkmi, nákupnými vozíkmi i objemnými plecniakmi najmä z neďalekého krajského mesta Košice rýchlo pribúda. Tým pribúda aj ľudskej drzosti, necitlivosti, chamtivosti. Natrať čo najviac, aby bolo aj na predaj na trhovisku. Nedávno takí suverení vylomili na rampe pri vstupe do jednej doliny záмок a autami vošli

hlboko do lesa, kde sa práve liahnu mláďatá viacerých druhov zveri.

Honbu, či priam masový ošial' po cesnaku medvedom spôsobili najmä v poslednom období reklamy a články vo viacerých novinách, časopisoch i v rozhlase, kde sa propagovali jeho liečivé účinky. Ľudia uverili, každý chce byť zdravší. V situácii dýchavičnosti slovenského zdravotníctva sa chytáme každej slamky. Nemalo by to však byť na úkor prírody!

Na obranu cesnaku medvedieho pred jeho devastáčnym zberom však treba povedať aj to, čo v novinách, časopisoch ani v rozhlase nebolo: že táto lesná bylina môže zdravie človeka aj poškodiť, ba ohroziť na živote. Dozvieme sa to však až vtedy, keď liečivú silu prírody dobre poznáme. A problém zažijeme na vlastnej koži. Pri konzumácii surového cesnaku medvedieho je riziko podráždenia žľzníka či pankreasu, ba sú známe prípady prudkého zápalu týchto orgánov, keď išlo lekárom o záchranu života. Bylinu by nemali užívať ani ľudia s nízkym tlakom krvi, ktorý sa konzumáciou cesnaku môže dramaticky ešte prudko znížiť a dôjde k zástave srdca. Množstvo, ktoré môže ohroziť zdravie, je individuálne. Menej nebezpečný je vo varenom jedle, no tam sa účinky rastliny strácajú, prítomná zostáva iba slabšia aróma. A liečivý účinok cesnaku medvedieho sa znižuje aj zmrazením surových listov.

Medvede by si mali vo svojom domove koenečne urobiť poriadok...

A každú jar spustošený les by nemal nechať ľahostajnými najmä lesníkov. Možno by stálo za úvahu zvýšiť pozornosť lokalitám tejto liečivej rastlinky, prípadne zorganizovať priamo v lese besedu lesníkov s občanmi i s mládežou, a to tam, kde je miesto výskytu cesnaku medvedieho poškodené. Ba už sa žiada prísniť aj legislatívne podmienky jeho zberu.

Ladislav Malák

Luk, šíp a kamizola

Luk a šíp sprevádzajú ľudstvo na celej jeho doterajšej púti. Vo význame pre zachovanie ľudského rodu je objav luku a šípu aspoň tak dôležitý, ako objav reči a ohňa. Je možné, že praveký človek objavil luk tak, že si všimol silu ohnutého a náhle narovnaného stromčeka. Možno to bolo aj tak, že najskôr bola pomôcka na zapálenie ohňa trením v tvare luku, z ktorej bolo náhodne vymrštené drievko. Už nech je história akákoľvek, luk sa stal loveckou aj vojnovou zbraňou, stal sa atribútom mytologických postáv, rozhodoval o výsledkoch bitiek a vlastne aj o osudoch celej civilizácie.

Výroba luku je pomerne náročná a dlhodobá záležitosť, pokiaľ má byť luk naozaj kvalitný. Postup výroby dreveného luku je pre každý luk iný. Závisí od výšky lukostrelca, vlastností dreva, výslednej sily, dĺžky luku a mnohých ďalších parametrov. Dôležitý je tiež účel, ktorému má luk slúžiť. Strielanie si doma na dvore, jazdenie po turnajoch, olympijské strieľanie, „living history“ či vyradenie si do prírody s priateľmi.

Tradičným materiálom na výrobu lukov je drevo, no v súčasnosti je veľká škála materiálov, ktoré možno pri jeho výrobe použiť. Drevo je živý materiál, preto najlepším obdobím na jeho zber sú zimné mesiace, keď má v sebe najmenej vlhkosti. Vhodné je takmer každé tvrdé, pevné drevo, ktoré má vyššiu hustotu, pretože použitím tvrdých drevných vznikajú rýchlejšie, silnejšie a trvácnejšie luky. Z našich drevných je vyhovujúci jaseň, javor, tis, agát, brest, moruša, lieska, ... Vzácnjšie sa dá nájsť aj svíľb, drien či iné tvrdé krovinoviny. Každý materiál má špecifické vlastnosti ovplyvnené aj prostredím, kde stromy rastú. Drevo na výrobu kvalitného luku by nemalo mať bočné konáre veľkého priemeru a hlavne by

malo byť bez kazov. Bočné výhonky je potrebné orezať kúsok nad povrchom, aby sa nepoškodil priebeh vlákien na povrchu.

Po odrezaní akejkoľvek dreviny je nutné zatrieť jej konce a ponechať kôru. Sušenie trvá minimálne pol roka, no ideálna doba podľa hrúbky a hustoty dreva môže byť aj rok. Podstatné je získať veľmi nízku úroveň vlhkosti dreva. To sa dá dosiahnuť iba záverečným umelým dosušením pomocou tepla na vlhkosť 8-10%. Netreba sa obávať presušenia, suchšie drevo je pevnejšie a pružnejšie. V tom prípade je vhodné použiť výhrevné telesá v byte, vyhrievané boxy či infražiariče... Po usušení sa môže opatrne odstrániť kôra tak, aby sa drevo nepoškodilo. Ďalšou, rozhodujúcou fázou je ošetrovanie dreva proti vlhkosti. Táto fáza je veľmi dôležitá inak sa môže stať, že luk v daždi napučne a už nie je dostatočne pružný. Na základ je ideálne naniesť viacnásobne lanový olej, povrchová úprava sa vykonáva neriedenými voskami na drevo, tukom, olejom alebo fermežou. Tento úkon je potrebné časom priebežne opakovať.

Amatérsky výrobcovia a priaznivci „living history“ uprednostňujú pôvodné spracovateľské metódy a lučisko vyrobené z jedného kusu dreva. Pre športovú a rekreačnú lukostreľbu sú však preferované skladané luky, zlepené z niekoľkých drevených lamiel, medzi ktorými býva často aj sklolaminátová výstuž. Súčasné luky majú športové tvary, ale môžu pripomínať aj historické vzory. Výhodou skladaných lukov, je zaručený úžitkový štandard a vyššia bezpečnosť. V domácich podmienkach výroba takého luku predstavuje nemalé problémy. Výroba šablón na tvarovanie samotného luku je mnohokrát náročnejšia a drahšia ako luk samotný. Šablónou je elektricky vyhrievaný

lis, kde pôsobením tlaku a lepidla dochádza k samotnému spojeniu materiálov. Takto vzniknutý polotovár sa potom opracováva brúsením. Na lučisko sa nanáša ochranný náter, zhotoví sa kožené viazanie v mieste úchopu, vyberie sa príslušná tetiva napr. z kevralových vlákien. Následne sa pri sériovej výrobe lukov zmeria sila luku, označí sa štítkom a luk je pripravený na použitie.

Najdôležitejšia časť výroby luku je jeho tilerovanie, alebo vyvažovanie. Tento úkon sa vykonáva pre správne ohýbanie ramien luku. Odoberá sa prebytočný materiál z brucha luku miesta, ktoré sú málo ohnuté sa označia ceruzkou a takto označený materiál sa odstráni z vnútornej strany rašplou. Tento proces je potrebné opakovať dovtedy, kým požadovaný tvar luku nie je ideálny.

Tetivu, „nitku“, ktorá je natiahnutá od jedného konca luku ku druhému a strieľa šípy, priviažeme k telu luku do vopred pripravených žliabkov na oboch koncoch luku. Na jednom konci luku je potrebné urobiť uzol, ktorý bude slúžiť na nastavovanie tetivy, druhý koniec priviažeme do normálneho nepohyblivého kruhu tak, aby sadol do žliabku. Pri výbere materiálu máme niekoľko možností, konope, prhlavu, šlachy, črevá, lanový povrázok a z modernejších materiálov je to kevralové vlákno.

Počas zimných prechádzok, je ideálne sa poobzeráť po šípoch, bez nich je luk nepoužiteľný. Ideálnou drevinou na výrobu šíпов je smrek, borovica, svíľb, lieska či z exotickjších drevných céder. Nazbieraný materiál na budúce šípy sa vyrovná, usuší – vo vodorovnej polohe – kôra sa odstráni až pri ich výrobe, nie pred sušením. Letky na šípy sa vyrábajú z pierok morky alebo moriaka, ich hrot sa vyrába z ocele. Všetky pierka na jednom šípe musia byť natočené do jednej a tej istej strany a musia byť rovnako veľké. Podobne ako luk aj šípy je nutné impregnováť pred vlhkosťou.

Výber vhodného šípu závisí od jeho veľkosti, spôsobu strelby a ťažavacej sily. Smerodajná je jeho dĺžka a „tvrdosť“, ktorá musí úmerná parametrom luku a dispozíciám strelca.

Pár rád na záver pri športovej lukostreľbe:

- luk je zbraň a nikdy sa ním nemieri na nikú živú bytosť,
- pravák drží luk v ľavej ruke a tetivu ťahujeme pravou,
- luk sa nenaťahuje bez šípu, lebo by sa mohol poškodiť,
- luk sa napína lopatkovým svalstvom, podobne ako keď sa ráno vyťahujete.

Správny lukostrelca má mať okrem luku tulec na šípy, šípy, chránič predlaktia, trojprstú rukavicu.

Ak vás láka strelba z luku treba si ísť za svojím a splniť si svoj sen, veď v každom z nás vraj drieme lovec...

Milota Nádvořníková

Lesníckí profesori otec a syn jubilujú

**Profesor a prednosta Lesníckeho odboru Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici Ľudovít Fekete
180. výročie narodenia**

**Profesor a prednosta Lesníckeho odboru Vysoké školy banskej a lesníckej v Banskej Štiavnici Zoltán Fekete
140. výročie narodenia**

Zriedka sa stáva, aby otec a syn išli rovnakou profesionálnou cestou, a to doslova, vrátane funkcií a pracovného zadania, bez toho, aby otec túto cestu synovi kliesnil. Toto sa stalo dvom profesorom štiavnickej akadémie, i keď treba priznať, že starší z nich Ľudovít si vydobyl známejšiu a silnejšiu pozíciu, ktorá bola korunovaná bezkonkurenčne najvyšším počtom publikovaných odborných titulov z lesného hospodárstva nielen medzi akademickými profesorami, ale aj z pomedzi známych lesníkov tej doby.

Prof., Ing. Ľudovít Fekete

Jeden z najvýznamnejších profesorov Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici, prorektor a prednosta Lesníckeho odboru sa narodil 18.4.1837 v Torde (Sedmohradsko). Študoval na gymnáziu v Torde a Kluži (1856), pokračoval na Lesníckom odbore Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici (1856-1859). Po skončení Akadémie bol od roku 1859 lesným praktikantom na Banskom a lesníckom riaditeľstve v Kluži. Už v roku 1867 sa vracia do Banskej Štiavnice ako pomocný profesor na Lesnícky odbor Banskej a lesníckej akadémie. Zo začiatku prednáša lesnícku zoológiu, entomológiu, pôdoznanectvo a ochranu lesov.

Od roku 1873 ako mimoriadny profesor, sa stal vedúcim Katedry botaniky a pestovania lesov. Po pestovnej stránke mal na starosti školské poľesie v Kysihýbli a podstatne zveľadil Botanickú záhradu v Banskej Štiavnici. Popri pedagogickej práci sa venoval výskumu obnovy porastov a výchovných zásahov. Skonstruoval stroj na vysievanie semena lesných drevín. V roku 1878 bol menovaný za riadneho profesora, od roku 1891 je vedúcim Katedry zariadenia lesov, na ktorej prednášal oceňovanie lesov, lesnú taxáciu, štatistiku a dejiny lesníckeho písomníctva. Súčasne sa stáva riaditeľom školského poľesia v Kysihýbli. V roku 1892 sa stal prorektorom Akadémie. Bol členom Predsedníctva Krajinského lesníckeho spolku v Uhorsku, tajomníkom Lekárskej a prírodovedeckej spoločnosti, pobočky v Banskej Štiavnici, v rokoch 1881-1886 jej predsedom. Od roku 1906 bol na dôchodku.

Žiadny iný lesnícky autor v Uhorsku neuvěřnil toľko odborných lesníckych prác ako profesor Fekete. Jeho literárna odborná tvorba je vyjadrením rozmanitosti jeho odborných záujmov a predstavuje disciplíny, ktoré vyučoval. Prenikol do všetkých

Fekete Ľudovít

Fekete Zoltán

oblastí vtedajšej lesníckej vedy. Jeho „Rozhovor o novom lesnom zákone“ (1879) vyšiel aj v jazyku slovenskom. Je spoluautorom (s Tiborom Blattným) rozsiahleho a známeho diela „Rozšírenie stromov a krov lesníckeho významu na území Uhorska“ (1913). Jedna z najvýznamnejších jeho prác je učebnica „Zariadenie lesov (1903) ďalej „Lesnícka pedológia“ (1882 Banská

Štiavnica), „Ochrana lesov“ (1887 Banská Štiavnica), „Zalesnenie pustých pozemkov“ (Kluj 1876), „Oceňovanie lesov, 2. vyd.“ (1892 Banská Štiavnica), „Dub a jeho pestovanie“, súťažná a odmenená práca (1888, Lesnícka jednota), „O lesnej sejbe a sadbe“ (1893 Lesnícka jednota), Náuka o lesnom hmyze (1878), „O pestovaní a využívaní lesov“ (1895, Budapešť) a mnoho ďalších odborných prác.

Zomrel 29.6.1916 v Banskej Štiavnici, pochovaný je na cintoríne za Klopačkou, žiaľ hrob už zanikol. Dnes má postavený pomník – bustu na podstavci v Botanickom parku v Soproni.

Prof., Ing. Zoltán Fekete

Narodil sa 18.4.1877 v Banskej Štiavnici ako syn profesora na Lesníckom odbore Banskej a lesníckej akadémie Ľudovíta Feketeho. Študoval lesné inžinierstvo na Lesníckom odbore Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici (1900).

Po skončení štúdia začína nakrátko ako lesný taxátor v Žarnovici a Liptovskom Hrádku, avšak už po roku sa vracia do rodnej Banskej Štiavnice.

Pedagogickú kariéru začal v roku 1901 ako asistent, neskôr adjunkt na Katedre zariadenia lesov na Lesníckom odbore Baníckej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici, kde pôsobil do roku 1907.

Následne odchádza z Akadémie a stáva sa hlavným lesníkom oddelenia zariadenia lesov Lesného úradu v Žarnovici (1907-1911). V roku 1911 sa vracia na už premenovanú Vysokú školu banícku a lesnícku do Banskej Štiavnice, kde bol v roku 1918 menovaný profesorom. V roku 1919 odchádza s Akadémiou do maďarskej Soproni.

Okrem pedagogickej činnosti sa zaoberal najmä geobotanickým výskumom, je autorom vysokoškolských učebníc oceňovania, zariadenia lesov a taxácie lesov. V roku 1946 odchádza na dôchodok.

Bol členom rôznych lesníckych a prírodovedeckých spoločností, menovite člen korešpondent Fínskej lesníckej vedeckej spoločnosti, člen korešpondent Maďarskej akadémie vied. V roku 1960 dostal diamantový diplom vysokej školy v Soproni, kde aj 4.4.1962 zomiera.

Rovnako, ako jeho otec Ľudovít, má postavený pomník – bustu na podstavci v Botanickom parku v Soproni, medzi ostatnými veľikánmi štiavnickej pedagogickej akadémikov.

Viliam Stockmann

Les je pre mňa kostol aj čistiareň. Chodím si tam „vyprat’ dušu“

Za mladi chcel byť lesníkom, no osud ho zavial do náručia umenia. Vo svojom živote stvárnil desiatky divadelných postáv, ale pre podnik LESY Slovenskej republiky aj viacero postáv z lesníckej histórie. Pripomeňme napríklad Jozefa Dekreta Matejovie či Antona Dréhera. Vladimír Rohoň, člen divadla Jozefa Gregora Tajovského.

Keď v piatok 28.4.2017 zvolenské divadlo J. G. Tajovského (DJGT) uviedlo premiéru divadelnej hry fínskeho autora Bengta Ahlforsa *Iluzionisti*, bola inscenácia venovaná práve životnému jubileu výnimočnej hereckej osobnosti Vladimírovi Rohoňovi, ktorý 1. mája oslávil krásnych sedemdesiat rokov. Bolo nám veľkou ctou môcť maestrovi zapriať k jeho okrúhlym narodeninám priamo počas jeho slávnostného večera a vzdať tak hold aj za nás lesníkov, pre ktorých stvárnil do dvadsaťpäť významných lesníckych postáv, aby tak lesníku profesiu priblížil a spropagoval verejnosti šarmom sebe vlastným.

Pri príležitosti jeho životného jubilea sme si dovolili oslávenca vyspovedať a predstaviť vám ho v rovinách, v ktorých ho možno veľa ľudí nepozná.

Vladimír Rohoň, rodák z Martina, je už viac ako 40 rokov súčasťou umeleckého súboru DJGT vo Zvolene. Je stálicou a jedným z najobľúbenejších hercov divadla, o čom svedčí aj opakované umiestnenie na popredných priečkach diváckej ankety *Motýľ*. Na svojom konte má viacero ocenení. K najvýznamnejším patrí Cena Jozefa Kronera za najlepšie herecký výkon v divadelnej sezóne 2005/2006 za postavu Hokeho Coleburna v hre Alfreda Uhryho *Šofér slečny Daisy*, Prémia Literárneho fondu za postavu Illa v hre *Návšteva starej dámy* v roku 2009 či Cena Literárneho fondu za stvárnenie postavy Dr. Valentka v hre *Lekárske tajomstvo*. Jeho hlas poznajú poslucháči slovenského éteru aj televízneho dabingu. Hral vo filmoch i seriáloch (*Doktori 2014*, *Rodinné prípady 2012*, *V mene zákona*, *Chuť leta 2009*, *Ako divé husi 2000*, *Sokoliar Tomáš 2000*, *Národný hriechnik 1994*, *Let asfaltového holuba 1990*, *Alžbetin dvor 1986*, *Cukor 1982*, *Poéma o svedomí I, II 1978*, *Louis Pasteur 1977*).

Vo svojej hereckej profesii ste sa stretol s množstvom režisérov. Keby ste boli v pozícii režiséra, ako by si stvárnil sám seba na javisku života?

Ty chceš odo mňa bulvár... smiech... otázky ohľadom súkromia nemám v obľube. Súkromie si treba chrániť. Život ma naučil, že veľa o sebe rozprávať sa nevypláca. Niektorí ľudia

žijú len pre klebety a majú skvelú pamäť a najmä na hlúposti.

Ja by som si snáď už zaslúžil aj DKP na chrbát, v divadle aj od lesníkov. Najväčšia drzosť v mojom živote bolo asi, že som sa rozhodol pre herecké povolanie. Vždy som tak hovoril s vtipom kolegom: „Vám sa to hrá, keď máte talent! Ja sa to musím nadrieť.“

Toto si žiada vysvetlenie.

Je to jednoduché, ja nemám vysokoškolské vzdelanie ani herecké konzervatórium. Absolvoval som v Českých Budějoviciach dvojročný herecký kurz. Bol vypísaný konkurz do kurzu *Divadelný beh divadla*, potrebovali veľa hercov a komparzistov, lebo sa tam každoročne organizovalo podujatie podobné *Zámocným hrám* zvolenským. Výnikajúcim absolventom potom ponúkali stály angažmán. To ma chytilo. Veľmi sa mi to páčilo a veľmi som sa snažil, aby som sa tam dostal a zostal. Podarilo sa.

Počuli sme, pri Vašom rozprávaní, že ste pôvodne chceli byť lesníkom?

Keď nám zomrel otec objavili sa, ako sa dnes povie, *dobří anjeli*, vtedy to boli dobrí súdruhovia a prisľúbili pomoc. Chcel som ísť študovať lesníctvo a oni mi v tom chceli pomôcť,

vybaviť internát, nejaké úľavy a tak. Snažili sa, snažili, ale niekde sa stala chyba. Keď som mal v septembri nastúpiť, zistili, že súdruh, ktorý to mal na starosti zabudol prihlášku v šuplíku a zo mňa sa teda stal ďalší strojár, veď pre chlapcov bola v Martine len strojárka priemyslovka. No to nebolo nič pre mňa.

My o Vás vieme, že Váš vzťah k lesu je veľmi pozitívny, ste vášnivý hubár, máte les rád. Čo pre Vás les znamená, ak to môžeme rozmeniť na drobné?

Vždy som k lesu inklinoval. Povedal by som, že lesníci a herci máme spoločnú jednu vec. A to je mylný náhľad laickej verejnosti na naše povolanie. O hercoch povedia: „No čo, ty tam chodíš po javisku, kvákaš tam, trepeš a ešte ti za to aj platia.“ O lesníkoch zasa: „Prechádzaš sa po lese, niečo splíš, zastrelíš, nazbieraš huby aj jahody a ešte ti za to aj platia.“

Veľa hercov uteká do lesa, aby malo pokoj na učenie sa textov. Ja som presne taký. Nepotrebujem sa zavrieť a kričať, hovoriť si nahlas, či niečo podobné. Vzal som si od starších a skúsenejších kolegov jednu hereckú múdrosť, ktorej sa držím: *Hrať znamená v prvom rade čo a až v druhom rade ako*. Pochopiť postavu, teda čo budem hrať, sa dá aj absolútne potichu. Najlepšie práve v tom lese. Keď si tak človek rozmyšľa, v tom tichu mu príde na um veľa krásnych a múdrych vecí. Les je pre mňa kostol aj čistiareň. Chodím si tam „vyprat’ dušu“.

Pre štátny podnik ste stvárnil za roky spolupráce množstvo postáv, pamätáte si aká bola Vaša prvá rola v spolupráci s lesníkmi?

Myslím, že od prvého Dňa stromu som bol jeho súčasťou a chýbal som snáď len trikrát. Bol som neznámy panovník pri Krste kniha *Od lesov kráľovských...* vo Zvolene v roku 2003,

aj lesník pri krste prvého dielu *Významných lesníckych miest* v roku 2009, Profesor Komárek v 2013, Duch Hrona a Váhu aj Jozef Dekret Matejovie, Cisár Maximilián II, Anton Dreher, Horár Ján Spodniak aj Euroúradník. Tiež som po pánovi Nižňanskom, ktorý sa stal riaditeľom televízie a nemohol ďalej spolupracovať na projekte, prevzal úlohu v náučných filmoch LESOV SR *Rozprávania stromov*. Dostal som sa vďaka tomu na miesta, kam by som ako bežný smrteľník nikdy nevkráčil. Boli to chránené územia od Karpát až po Vihorlat. Postretával som sa pri tom s mnohými lesníkmi. Odvtedy tvrdím, že lesníci sú iní ľudia. Možno tým, že vedia vnímať les, vedia vnímať aj človeka. Boli to skvelí ľudia, vďaka ktorým mám les ešte radšej.

Pre lesníkov ste jednoznačne najznámejší ako Jozef Dekret Matejovie. Ktorá z lesníckych postáv Vám bola najsympatickejšia?

To sa naozaj nedá povedať. Herec dostane scenár, naučí sa a zahrá svoj text. Herecké role sa asi nedajú hodnotiť.

Spomínali sme režisérov, hovorili sme o lesníkoch a čo ženy vo Vašom živote?

V mojom živote sú tri ženy. Moja mama, manželka a dcéra. To sú dôležité osoby môjho života. Pokiaľ ide o moju mamu, spomeniem jednu príhodu z čias, keď mala osemdesiat rokov. Zavolala mi, aby som prišiel. Nič iné, len aby som prišiel domov. Poriadne ma vyplašila.

Nevedel som či je chorá, alebo čo sa deje. Keď som k nej prišiel, povedala, že sa mi musí ospravedlniť. Ospravedlniť za to, že keď som mal dvanásť rokov nemal som si kde písať úlohy. Mali sme totiž len kuchyňu a jednu izbu, bez chodby, bez kúpelne. Tak sme žili. Jeden brat si písal úlohy v kuchyni, druhý brat si urobil stôl v špajze a ja som už nemal kde tie domáce úlohy písať. Moja mama sa mi po rokoch ospravedlňovala, za to, že ma vyhrášila za škaredo napísané úlohy, ktoré som si písal v drevárni.

Práve som skončil šiesty ročník základnej školy, keď sme dostali ten najhorší prázdninový darček, aký si viete predstaviť. Dostali sme vysvedčenie, tešili sme sa na prázdniny a v noci nám zomrel otec. Mladá tridsaťšesťročná žena zostala sama so štyrmi deťmi. Bolo to ťažké.

Druhou dôležitou ženou v mojom živote je moja manželka, s ktorou sme spolu už pomaly päťdesiat rokov. S manželkou sme prišli do Zvolena do úplne neznámeho prostredia. Mali sme malého syna, mal vtedy dva roky. Dvaja mladí ľudia sme sa ocitli v cudzom meste. Nikoho sme nepoznali, nevedeli sme kam sa otočiť, kde je lekáreň, kde papiernictvo, kde si čo vybaviť. A tak sme jednoducho boli naviazaní jeden na druhého, a tak nám to aj zostalo. Nemáme tu nejakú extra priateľov. Tiež je druhá vec, že priateľov je dosť, ale ozajstného kamaráta nemám.

No a dcéra, to je samozrejme moja krv, to je proste moja pýcha.

V štandardnom rozhovore s úspešným hercom nesmie chýbať vtipná príhoda. Spomeniete nejakú?

Áno, mám príhodu, ktorá je naozaj veľmi milá. Odohralo sa to pri odhaľovaní jedného z prvých významných lesníckych miest presne pred desiatimi rokmi v Topoľčiankach. Išlo o park, zámoček a sochárske dielo Alojza Štróbla. Ja som podľa scenára predstavoval práve Štróbla, a vtedy ku mne prišiel, spomedzi pozvaných hostí, pravý vnuk umelca aj s tlmočníkom a poriadne ma vyobíjmal. Vraj je rád, že sa konečne mohol stretnúť so svojím dedom.

Spomeniem ešte krátku príhodu zo skanzenu vo Vydrovskej doline. Keď som hral Jozefa Dekreta Matejovie, vykrikoval na mňa vtedy jeden človek z davu: „A kde máš bradu?“. Nevie, čo to bolo za človeka, ale lesník to asi nebol. Lesníci predsa vedia, že Dekret nemal bradu. Ale chápem to, poriadny lesník by predsa mal mať fúzy, a tiež fajku, flintu fľašku, frajerku...

Ďakujeme za príjemný a úprimný rozhovor a dovoľím si ešte raz v mene nás všetkých, ktorí máme radi Vaše herecké umenie zaželať Vám k životnému jubileu pevné zdravie, veľa úprimnej lásky a skvelých fanúšikov, dostatok dobrých rolí, šťastné a pohodové chvíle s rodinou a ešte veľa splnených snov.

Miriam Turayová
LDM

Lesy Slovenskej republiky, š. p.
Odštepny závod Liptovský Hrádok

Vás pozývajú

na prehliadku zhodov
z Chráneného poľovného revíru Nízke Tatry

22. júna 2017 o 10.30 hod., Lesná správa Čierny Váh

Máj, lásky čas

Medveď hnedý (*Ursus arctos*) sa na území Slovenska vyskytoval od nepamäti. Ide o našu najväčšiu šelmu, ktorá neohrozene kraľuje v našich lesoch. Jeho početnosť však nebola vždy lichotivá, ba dokonca hrozilo, že v 30. rokoch minulého storočia celkom vymizne z nášho územia. V západných krajinách Európy a i na Slovensku bol medveď v minulosti považovaný za škodnú zver, pretože ohrozoval stáda voľne chovaného dobytku a oviec, spôsoboval škody na poľnohospodárskych kultúrach a ovocných sadoch. V západných krajinách došlo k likvidácii medvedej populácie už v 18. a 19. storočí, v Čechách bol posledný medveď ulovený v roku 1856 a na Morave 1893. Na Slovensku sa začiatkom 30. rokov minulého storočia podľa oficiálnych štatistík vyskytovalo už len cca 20 medvedí. Na základe tejto nelichotivej situácie sa pristúpilo v roku 1932 na Slovensku k vyhláseniu celoročnej ochrany medveďa hnedého, ktorá trvá dodnes. V 50. rokoch minulého storočia, vplyvom i jeho celoročnej ochrany, však stavy medvedí začali narastať a dnes sú už na vysokej úrovni, ba dokonca sú oblasti, kde nám začínajú svojou početnosťou „prerastať cez hlavu“. V roku 1962 sa na základe dynamického zvyšovania početnosti medveďa hnedého pristúpilo z iniciatívy vtedajšieho Poľovníckeho ochranného spolku k regulačnému lovu, čo sa prakticky deje dodnes.

Početnosťou silná medvedia populácia na Slovensku nám však dáva lepšie možnosti na pozorovanie medvedí počas roka, jeho správanie, návyky... Medveď hnedý je plachým tvorom a zväčša sa človeku vyhne. Často ho v prírode ani nepostrehneme, nakoľko nás obíde. S rastúcou populáciou však musíme byť opatrní, obozretní, lebo osídľuje i oblasti v blízkosti ľudských sídiel. Hlavne v období medvedej ruje, v čase

Foto: Ing. Patrik Michál

Foto: Ing. Patrik Michál

Foto: Ing. Patrik Michál

Foto: Ing. Ján Nôžka

dozrievania poľnohospodárskych kultúr na poliach a v záhradách resp. v sadoch ovocných stromov je medveď mimoriadne aktívny.

Medveď hnedý sa podľa pozorovaní pári v období apríl – jún. Veľké, dospelé samce si po prebratí zo zimného spánku (február – marec, v závislosti od snehovej pokrývky) obchádzajú svoje teritórium „preverili“, či v ich teritóriu nie je iný samec, možný konkurent v nastávajúcej ruji. Mladšie medvede, najmä samce, vytláča zo svojho teritória, aby sa mohol páriť čo s najväčším počtom medvedíc. Medveď často „precestuje“ najmä počas ruje obrovské územie a vzdialenosti (i 50 km a viac). Hlavne v oblastiach, pokiaľ sa mu nedarí natrafiť na rujnú medvedicu. Takéto samce (zväčša ide o mladé medvede 3–5 rokov) často migrujú, nakoľko sú atakované dospelými samcami do oblastí, kde početnosť medvedí nie je na vysokej úrovni. Tu majú vhodné podmienky čo sa týka potravy a úkrytových možností. Veľké dospelé samce sa stávajú agresívnymi, pričom je v tomto období cítiť napätie v medvedej populácii. I medvedice s tohoročným prírastkom sa sťahujú radšej do oblastí, kde je menšia pravdepodobnosť stretnutia s dospelými samcami. Pri stretoch často

dospelé medvede zabijú prírastok medvedici, aby sa skôr dostala do ruje (rozumie, že by prišla do ruje v nasledujúcom roku). Pokiaľ medvedica je pripravená na párenie „odstaví“ svoje odchované medvediatá, samec si ju vyhladá a pári sa s ňou. V tomto období odstavené medvediatá (zväčša v 2-3 roku života) sa musia o seba postarať samé. Po ruji sa opäť pripoja k svojej mame, ktorá ich na jeseň zväčša definitívne odstaví, aby mohla odchovať ďalšie potomstvo. Počas ruje sú samce nervózne a pokiaľ na území žije viac dominantných samcov mnohokrát dochádza i k fyzickým útokom. Často sokovi spôsobujú silnými zubami a pazúrami hlboké rany. Môže sa stať, že poraneniam i podľahnú. Podľa pozorovaní sa samce často nesprávajú k svojim partnerkám „v rukavičkách“. Sú majetnícki, agresívni a medvedica si často odnesie úder labou resp. pohryznutie v oblasti šije, pokiaľ sa nechce podvoliť. V oblastiach, kde je vysoká početnosť medvedov, ako je napr. Poľana, kde je i silné zastúpenie dospelých samcov, jednu medvedicu

Foto: Ing. Patrik Michál

je možné pozorovať v spoločnosti rôznych dominantných samcov, s ktorými sa i pári. Na území Poľany možno podľa pozorovaní predpokladať, že všetky medvedice, ktoré sa v danom roku pária, oplodní a na reprodukciu sa podieľa azda len asi 6-8 dominantných samcov. Ide o samce, ktorých váha sa pohybuje od 200–350 kg (v posledných 30 rokoch však na Poľane nebol žiadny medveď ulovený nad 200 kg, preto môžeme ich váhu len odhadovať).

Po ukončení ruje medvede upúšťajú v populácii od agresivity (aj keď rešpekt tu vždy zostáva) a venujú sa k naberaniu svojej hmotnosti, to znamená, že sa zameriavajú k vyhľadávaniu potravy, aby sa čím lepšie pripravili na zimný spánok. Po ruji, ale najmä v jesennom období, keď v horách opadáva napr. bukva, možno v starých bučinách na malej ploche (5-20 ha) pozorovať i 5 – 10 kludne sa popásajúcich medvedov.

Medvedice, ktoré boli napárené v období apríl – máj v nasledujúcom roku v mesiacoch január – február v brlohu privádzajú na svet svoje potomstvo. V posledných rokoch v oblasti Poľany máme možnosť pozorovať, že jedna medvedica vyvedie z brlohu zväčša dve až tri medvediatá (výnimočne však aj štyri ba dokonca až päť medvediat). V minulosti sme mali skôr

Porovnanie životných veľkostí dominantného medveďa z Poľany a človeka (Ing. Ján Slovák, vedúci LO Viglaš, váha 120 kg, výška 187 cm). Foto: Ing. Ján Slovák.

Foto: Ing. Patrik Michál

možnosť pozorovať zväčša jedno až dve vyvedené medvediatá, tri vyvedené medvediatá už boli výnimočné. Vyššie prírastky môžeme predpokladať silnou početnosťou medvedov v tejto oblasti, zastúpením silných dominantných samcov, početnosťou dospelých medvedíc, priaznivou situáciou čo sa týka potravinových možností pre medveďa (silné, opakujúce sa úrody buka, duba ale i pestovanie poľnohospodárskych kultúr, najmä kukurice v podhorí Poľany).

Medveď hnedý v poslednom období na Slovensku žije v horstvách na celom území s výnimkou nížin na západe a východe krajiny. Pri jeho dynamickom raste populácie však musíme mať na zreteli, že stretý medveďa a človeka budú čoraz častejšie.

Patrik Michál, Ján Nôžka

HALALI A LESY SR V ROKU 2016

Reportáž za reportážou (4/6)

Od lovu lukom k volom ťahajúcim obrovské kusy dreva... Toto znie ako vyňaté z dejín na lesníctva. Či áno alebo nie, to by vedel povedať Villiam Stockmann, autor publikácie Dejiny lesníctva na Slovensku, ktorého vyspovedali reportéri relácie Halali priamo na Dni stromu. Ich pozornosť neušiel ani víťaz ankety o cenu Jozefa Dekréta Matejovie..., ale to už predbieham. Najskôr pár informácií o love lukom pod taktovkou moderátorov Alojza Kašáka a Ľubomíra Klúčika.

Reportáž 11 (7.3.2016): LESY SR v oblasti poľovníckej turistiky predstavenie Zvernice Sochoň OZ Trenčín

Luk bol v minulosti bežným loveckým nástrojom. Postupne však upadol do zabudnutia. V Amerike je používaný i v dnešnej dobe a v strednej Európe mu tiež lovci začali prichádzať na chuť. Ak Vás už lov pomocou palnej zbrane dostatočne naplnil, využite jedinečnú službu štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, a to lov lukom. Jeden zo základných rozdielov medzi loveckou lukostreľbou a klasickým poľovníctvom spočíva vo vzdialenosti, na akú sa poľuje. Pri guľovnici hovoríme o desiatkach až stovkách metrov, pri luku maximálne o 30-35 m. A čo je podstatné, keď lovíte guľovnicou, poľovnícka vzdialenosť je často za únikovou vzdialenosťou zveri, no pri love lukom ste vo vnútri tejto vzdialenosti. Okrem toho je palná zbraň vždy pripravená na použitie, no luk treba pred výstrelom natiahnuť. Práve vtedy sa môžete dopustiť chyby a zver vás odhaliť.

„Naša zvernica má 560 ha, okolo je plot, ktorý má asi 12 km. V súčasnosti nám hostia, ktorí sem chodia poľovať lukom, predstavujú asi 70-75 % odstrel. Keď som videl prvýkrát ako sa zver chová po výstrele lukom, bol som milo prekvapený. Zver padá do sto metrov, nenastáva tam taká deštrukcia na zverí ako pri love puškou. Ja by som vrele odporučil lov lukom, pretože sa nepoškodí divina a zver uhynie do sto metrov, rovnako ako aj po love zbraňou,“ prezentuje tento spôsob lovu a zvernicu Sochoň náš kolega

Miroslav Dlhý a pokračuje o začiatkoch lovu lukom na tomto ohradenom priestore: „Prví lukostrelci sem prišli približne sedem rokov dozadu, potom prišli naši Bratislavčania, a tým pádom sa to zverejnilo. Chodia sem Poliaci, Rakúšania aj Angličania tu už boli, aj Škandinávci.“

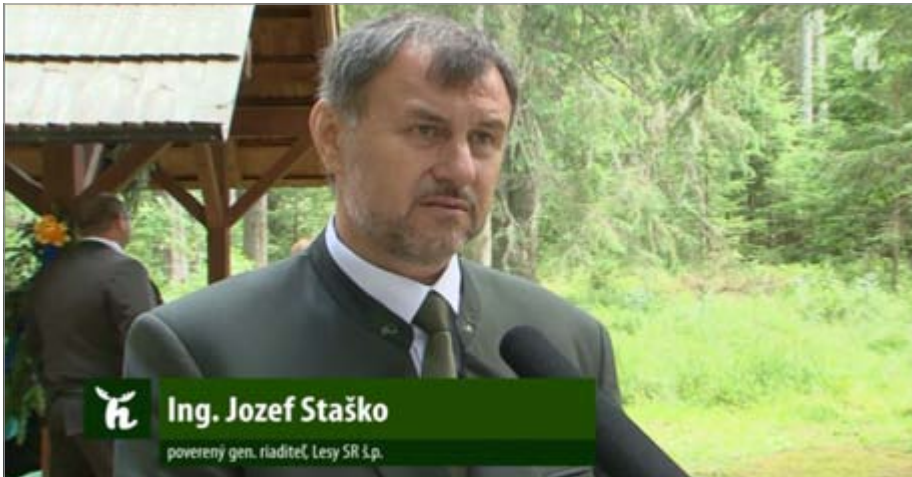
„Pri love lukom je veľmi dôležité mať odmeranú vzdialenosť, pretože balistická krivka luku je veľmi prudká. Rozdiel klesania je pri rôznych vzdialenostiach veľmi veľký. Lukom je možné loviť akúkoľvek zver. Od malej zveri, cez pernatú až po zver typu jeleň, medveď. Nie je problém uloviť akúkoľvek zver lukom“, vysvetľuje lukostrelca Jozef Koleda a na otázku: Čo hovorí legislatíva, kde je možné na Slovensku loviť lukom?, reaguje so slovami: „Nový zákon o poľovníctve z roku 2009 hovorí o tom, že lov lukom je povolený vo zvernicách. Lov kušou povolený nie je. Okolité štáty Európy majú rôzne postavené legislatívu. Maďarsko má povolený lov lukom aj vo voľných revíroch, Čechy ho zatiaľ nemajú povolený ani vo zvernicách, takisto aj Poľsko, odtiaľ chodia najčastejšie poľovať k nám. Pre lov lukom treba mať v prvom rade luk vhodný na lov. Zákon stanovuje luk o sile

minimálne 50 libier. V prvom rade musí spĺňať luk tieto podmienky, a potom k nemu treba šípy s loveckými hrotmi. Účinok je úplne odlišný oproti guľovej zbrani. Pri guľovej zbrani dochádza k deformácii strely, tým k hydrodynamickému šoku a k masívnemu poškodeniu tkaním. Pri love lukom sa používajú hroty, ktoré majú od dvoch až do niekoľkých čepelí umiestnených na hrote šípu. Tieto čepele spôsobujú pri prelete telom rezné rany, a tým dochádza k masívnemu vykrvácaniu. Je dôležité mať dostatočne dobré hroty na danú zver. Na ťažšiu zver sú iné hroty ako na ľahšiu zver. Ide o to, aby prišlo k priestreli a došlo k vykrvácaniu. Čo sa týka odbiehania zveri, pri love lukom nie je zver sama o sebe rušená výstrelom, čiže odbiehanie je častokrát menšie ako pri guľovej zbrani.“

V ktorých ročných obdobiach je v týchto zvernicách možné loviť pomocou luku?

„V dnešnej dobe legislatíva umožňuje loviť diviaka, prasa a lanštiaka celoročne a rovnako vo zvernicách je dovolené loviť muflóna – barana celoročne. Čiže v podstate lov lukom je prevádzkovateľný celý rok.“

Reportáž 12 (3.9.2016): Deň stromu najväčšia akcia štátneho podniku LESY Slovenskej republiky v oblasti práce s verejnosťou.

V druhú júlovú sobotu sa vo Vydrowskej doline pri Čiernom Balogu stretli lesníci a priatelia lesa na jubilejnom 15. ročníku Dňa stromu. Lesnícky skanzen a program, ktorý si lesníci pripravili, prilákal tento rok 17 000 návštevníkov. Sadil sa i strom roka, ktorým bol topoľ osika.

„Chceme ukázať verejnosti, čo lesníci v hore robia, a ako to robia. Je nesporné, že lesy Slovenska patria k jedným z najkvalitnejších v Európe a som presvedčený o tom, že je to vďaka tomu, že sa stáročia lesy obhospodarujú lesníkmi,“ prezentoval prácu lesníkov a význam lesníctva vtedajší generálny riaditeľ Jozef Staško. „Títo ľudia sú naozaj odborníci a vedia to, veď nakoniec aj v tejto Vydrowskej doline vidno, čo je za nimi. Ja som tu bol ako študent pred päťdesiatimi rokmi a teraz, a to je zázrak, čo tu tí ľudia spravili...“ vyznal sa relácii Halali Ľubo Roman, ktorý ako inak, bol súčasťou hlavného programu. „Slovensko bolo súčasťou európskej mocnosti Rakúsko-Uhorka. A to znamená, že to lesníctvo v tom období na našom území povedzme v Uhorsku bolo na veľmi vysokej úrovni. Podobnú úroveň mali Nemci, Švajčiari. Tuná, to už v Rakúsko-Uhorsku končila hranica západnej sféry a ďalej na východ už o žiadnom lesníckom hospodárstve nemôže byť reč,“ prezradil nám Viliam Stockmann, ktorý je zároveň aj autor publikácie Dejiny lesníctva na Slovensku. Slovenská lesnícka komora každoročne udeľuje na Dni stromu Cenu Jozefa Dekreta Matejovie za významný prínos k rozvoju lesníctva. **Tohtoročným**

laureátom ceny sa stal vysokoškolský pedagóg a propagátor prírody blízkeho obhospodarovania lesov profesor Milan Saniga. A ako sa vyznal po prevzatí tohto ocenenia? „Pre mňa to znamená veľa, lebo ja vychádzam z obsahu a z názvu tej ceny, a to je meno Jozefa Dekreta Matejovie. Bol

to, a ja si dovoľím tvrdiť, jeden z najväčších lesníkov v histórii. Bol, dovoľím si tvrdiť taký tvrdohlavý, ale lesnícky tvrdohlavý a dokázal prebudiť ľudí k tomu, že les netreba len devastovať, ale že les treba obnovovať, aby bol aj do budúcnosti... Uľahčoval prácu

drevorubačom tým, že zaviedol píly štuňanky, a takýmto spôsobom vlastne sa snažil svoj život zmysluplne naplniť, a dá sa povedať, že vyoral takú hlbokú lesnícku brázd, ktorú doteraz žiadne neduhy nezavali, a to je pre mňa lesnícky vzor aj do budúcnosti.“

„Lesnícky skanzen je niečo fantastické niečo úžasné a ja si myslím, že to nám celá lesnícka Európa závidí. Takže naozaj veľká vďaka Lesom Slovenskej republiky, odštep-nému závodu v Čiernom Balogu, lebo to nie je len otázka projektu a vybudovania. Dneska sme svedkami, že sa vybuduje krásne dielo a nechá sa na pospas. Ale to treba udržiavať. Údržba takéhoto lesníckeho skanzenu stojí ročne obrovské peniaze, čiže obrovská vďaka práve tejto inštitúcii, ktorá to má pod palcom. A ja želám a by to tu skutočne vydržala, pretože akýkoľvek laik sem príd a čo je dôležité školské deti z mesta, ktoré nemajú poňatie ako práca lesníka, lesného robotníka vyzerá. Tu to všetko po lopate pekne dostanú, takže je to úžasná školská pomôcka pre tie deti“, takouto chválou obdaroval Viliam Stockmann nielen lesnícky skanzen,

ale aj prácu štátneho podniku. A čo hovorí na lesnícky skanzen ministerka pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Gabriéla Matečná?: „To má obrovský zmysel nie len pre deti, ale aj pre dospelých, aby vedeli v čom vyrastajú, čo je dôležité aby žili vo svojom živote. Príroda je naozaj mocná čarodejka a tá si zaslúži veľkú pozornosť, a sa-

mozrejme aj veľkú vďaka a úctu nielen nás dospelých ale aj detí. Takže toto je jedna z ukážok ako prijať deti k tomu, aby mali radi prírodu, aby sa o ňu starali, aby pestovali stromy.“

-as-

Udalosti na štátnych lesoch a majetkoch v období roku 1940

Porada Ústredného riaditeľstva a riaditeľstiev ŠLM vo Vyšných Hágoch

Porada bola zvolaná na základe výnosu Ministerstva hospodárstva (Ústredného riaditeľstva štátnych lesov a majetkov) pod č. 9325-X/C1-1940 zo dňa 5.9.1940.

Uskutočnila sa dňa 17.-18.10.1940 v budove štátnych lesov vo Vyšných Hágoch za prítomnosti zástupcov všetkých riaditeľstiev ŠLM na Slovensku podľa programu, ktorý bol prílohou pozvánky.

Ústredný riaditeľ Ing. Biringer na úvod porady privítal všetkých zástupcov riaditeľstiev. Hneď prvým bodom programu bola obchodná situácia s odbytom dreva.

Pripomenul, že s obchodom sa treba orientovať na západ, Švajčiarsko a Taliansko žiadajú nadviazanie obchodných stykov. Rezivo má zaistený odbyt, dopyt po palive stúpa, naopak dopyt po celulóze klesá. Riaditeľstvá v Solivare a v Žarnovici sa postarajú o výrobu dreveného uhlia, po ktorom je zvýšený dopyt. Na otázku, či sa majú neáriji vylúčiť z obchodu s drevom, ústredný riaditeľ Ing. Biringer odpovedal, že zatiaľ nie je možné židov z tohto obchodu úplne vylúčiť. Ing. Kňazovický ho doplnil, že ak je židovská firma arizovaná, treba ju považovať za árijskú a nie je dôvod na blokovanie obchodu.

Námestník ústredného riaditeľa Ing. Blattný referoval o jednotnom cenníku pre

drobný predaj dreva. Cenník sa predloží okresným a župným úradom s dôvodovou správou riaditeľstva, čo do ceny jednotlivých sortimentov. Prednosta obchodného oddelenia Ing. Brozsek poznamenal, že Cenový úrad stanovil maximálne ceny len pri ihličnatej guľatine na palivovom dreve. Tieto neboli stanovené pri listnatej guľatine.

Prednosta stavebného oddelenia ústredného riaditeľstva Ing. Mojžiš rozobral problematiku investičných stavieb a prevádzku osobných a nákladných automobilov.

O úprave miezd lesných robotníkov a povozníkov referoval riaditeľ ŠLM Banská Bystrica Ing. Binder, ktorý mal odmietavé stanovisko k zvyšovaniu miezd lesných robotníkov so spätnou platnosťou. Riaditeľ ŠLM Liptovský Hrádok Ing. Barna poukazuje na verejné stavby, ktoré berú najvýkonnejšie robotníctvo, pretože sa tam lepšie zarába. Riaditeľ ŠLM Solivar Ing. Bukovčan dodáva, že v oblasti solivarskej zvyšuje nedostatok ženskej pracovnej sily pre lesné práce tabaková továreň v Smolníku, kde majú ženy podstatne väčší zárobok, ako v internom prostredí. Premršteným požiadavkám povozníkov treba čeliť zakúpením režijných poťahov, najmä volských.

O poskytnutie drahotného prídavku pre tatranskú oblasť Vysoké Tatry požiadal lesmajster Ing. Korpeľ, z dôvodu neobvyklej drahoty v kúpeľnej oblasti. Nižší personál len živorí, preto neprestávajú žiadosti o preloženie z tejto oblasti. Navrhuje poskytovanie mesačného paušálu.

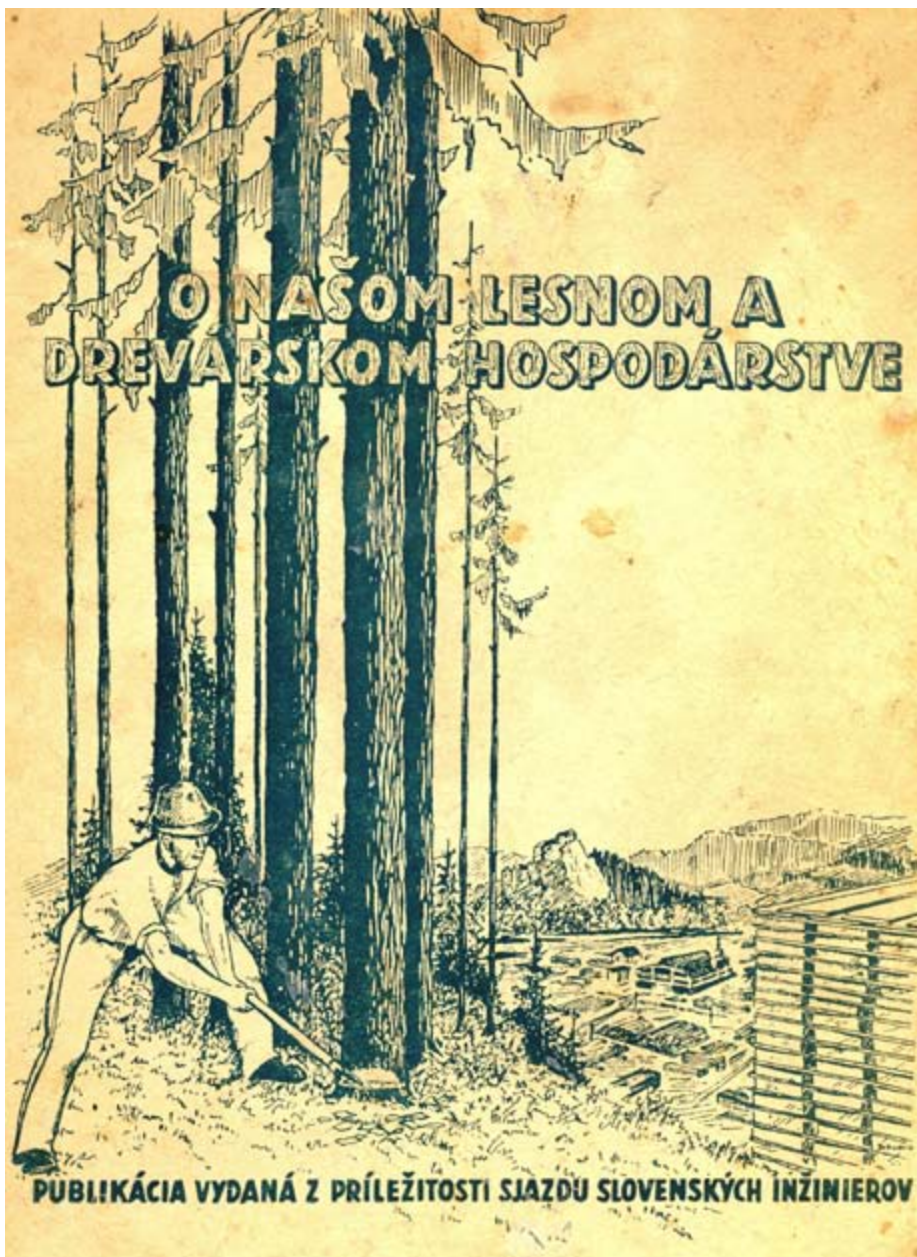
Lesmajster Ing. Korpeľ ďalej pripomenul, že je potrebné zmeniť na rovnošatách čl. znaky za slovenské a vykonať niektoré ďalšie zmeny. Je treba na povinné nosenie rovnošaty pamätať pri novom lesnom zákone, kde by sa mali rozlíšiť rovnošaty služobné, vychádzkové a večerné. Nasledujú podrobné popisy jednotlivých rovnošiat.

Mení sa služobný pozdrav „Lesu zdar!“ na pozdrav „Na stráž!“, výnimkou budú poľovačky, kde sa môže pozdraviť „Lovu zdar!“

Rozsiahle referáty a diskusia boli k bodu Úprava odstreľu zveri. Konštatovalo sa premoženie vysokej zveri, jej degenerovanosť z dôvodu nedostatku životného boja, bez vlkov a medvedov a sústavným odstreľom kvalitných jeleňov, potrebu vykonávať výberový odstrel.

Pozoruhodnú informáciu predniesol ústredný riaditeľ Ing. Biringer: nemecký lesný atašé slovenskej vlády navrhuje zlúčenie podniku štátne lesy a majetky s lesopolitikou. Tým by sa stal podnik štátnym úradom. Táto záležitosť bude predmetom ďalšieho rokovania.

Súčasťou pracovnej porady bola aj exkurzia pre záujemcov do oblasti Popradského

O našom lesoch a drevárskom hospodárstve (1942)

pleša s odborným popisom porastov na hranici lesa. Prezencia účastníkov:

Za Ústredné riaditeľstvo ŠLM Bratislava: Ing. Biringer, Ing. Blatný, Ing. Mojžiš, Ing. Mikulaj, Ing. Kňazovický, Ing. Korpeľ, Ing. Brozsek, Lichner, Šebo

Za RŠLM Žarnovica: Ing. Bella, Ing. Nemeš, Orbán, Krébes

Za RŠLM Banská Bystrica: Ing. Binder, Ing. Janík, Ing. Gašparík, Petrikovich

Za RŠLM Solivar: Ing. Bukovčan, Ing. Lifka, Ing. Barto, Barták

Za RŠLM Liptovský Hrádok: Ing. Barna, Ing. Kavuljak, Ing. Červenka, Ing. Lušček

Za Riaditeľstvo Oravský komposesorát: Ing. Železnák, Ing. Klinovský, Kovácsik

Výkaz odstúpeného majetku Štátnych lesov a majetkov

V dôsledku viedenskej arbitráže Slovensko muselo odstúpiť značnú časť svojho územia. Na odstúpenom území sa nachádzal aj majetok „Štátnych lesov a majetkov“. Ministerstvo hospodárstva (Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov) spracovalo v roku 1940 tzv. výkaz majetku Š.L.M. odstúpeného cudzím mocnostiam, ktorý uvádzal nasledovné hodnoty:

Krajine	zalesnenej lesnej pôdy v ha	zemedeljskej a inej pôdy v ha	celkom v ha
Maďarsku	15.374	12.033	27.407
Poľsku	21.033	16.570	37.603

Uvádzané výmery predstavujú len plošné výmery pôdy. Vysoké majetkové straty spôsobila strata základných prostriedkov, budov služobných, zamestnaneckých, lesné škôlky, strojové príslušenstvo a pod.

Zmena neslovenských priezvisk za slovenské

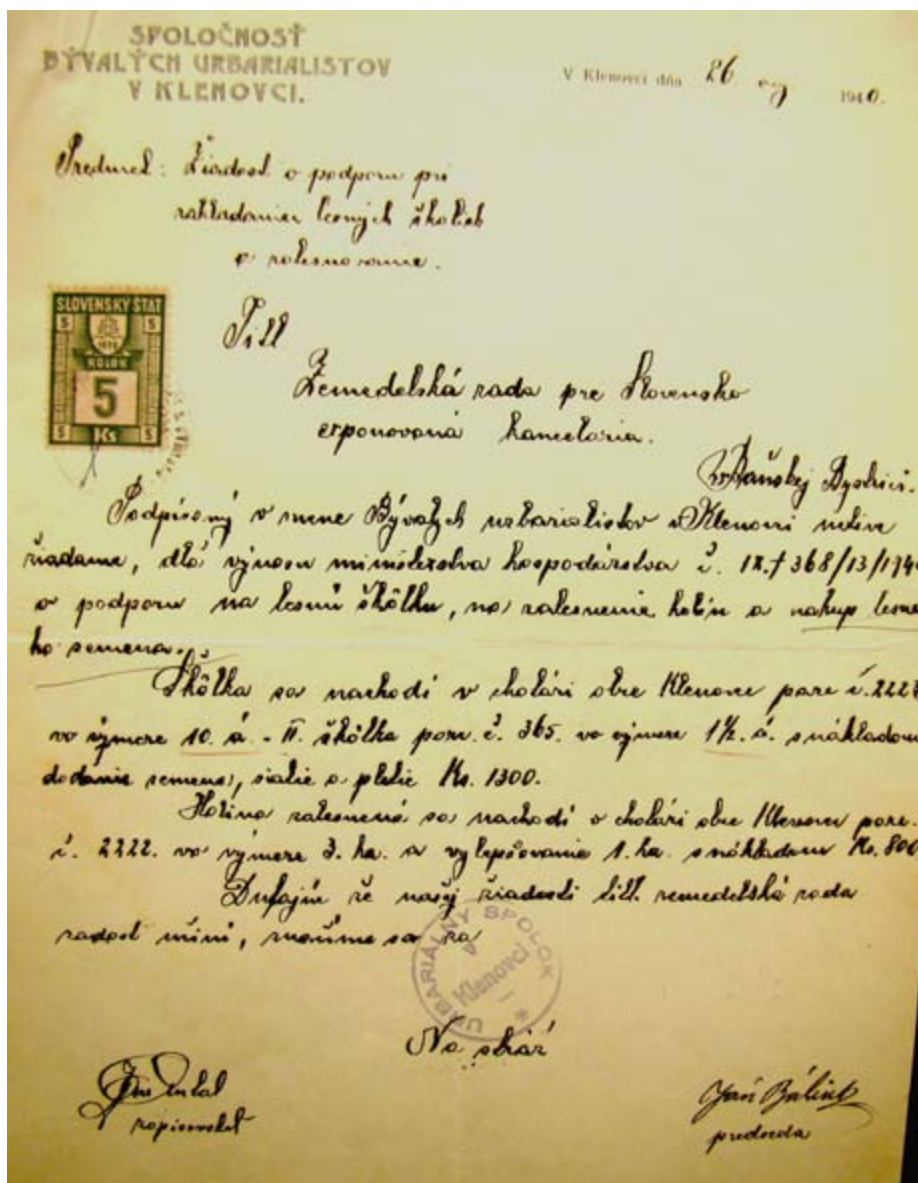
Ministerstvo hospodárstva (Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov) v Bratislave, vydáva dňa 7.5.1940 pod č. 4351-X/B-1940 svoj **obežník č. 34/1940** v ktorom pripomína vládne nariadenie č.81/1940 Sl. z. o úprave neslovenských priezvisk za slovenské.

Obežník je adresovaný všetkým riaditeľstvám štátnych lesov a majetkov, riaditeľstvu Oravského komposesorátu v Oravskom Podzámku a im podriadeným správny jednotkám.

V ďalšom texte sa podrobne uvádza postup tohto úradného konania.

Lesnícke motívy na slovenských známkach

Urbarialisti Klenovca Zemedeljskej rade v Banskej Bystrici (1940)

Ministerstvo hospodárstva (Ústredné riaditeľstvo štátnych lesov a majetkov) vyzýva všetky svoje podriadené zložky, aby vhodným spôsobom upozornili všetkých svojich zamestnancov na ustanovenie tohto vládneho nariadenia.

Podpísaný za ministra hospodárstva Ing. Jozef Biringer, ústredný riaditeľ štátnych lesov a majetkov v Bratislave.

Pripravovaný nový lesný zákon

Pripravovaný nový lesný zákon dostal pomerne veľkú publicitu. Denná ako i odborná tlač počas celého roku 1940 uverejšovala

články o potrebe a obsahu nového lesného zákona. Tak napr. „Slovák“ dňa 19.1.1940, „Slovenská politika“ dňa 11.10.1940, ale najmä „Les a drevo“ v ročníku 1940 čísla 26, 28, 30.

Na lesníckej exkurzii v Turčianskych (vtedy Štubníckych) Tepliciach dňa 16.8.1940 vyhlásil zástupca IX. odboru Ministerstva hospodárstva, že „pripravujú sa nové zákonné ustanovenia, ktorými bude moderne usmernené celé lesné hospodárstvo v duchu národnosocialistickom“. (Les a drevo 7/1941). „Gardista“ dňa 13.2.1941 píše, že všetky lesy a agenda lesnej pozemkovej reformy sa presunú do pôsobnosti Ministerstva hospodárstva.

Napriek týmto prípravám však nedošlo k vyhotoveniu návrhu nového lesného zákona v potrebných podrobnostiach. Z podnetu ministra hospodárstva bol zostavený iba podrobný návrh zákona o organizácii štátnej lesnej služby aj s príslušnou dôvodovou správou a materiálmi pre vykonávajúcu vyhlášku. Mal to byť podnet na zmodernizovanie lesného zákonného článku XXXI/1879 a čiastočne aj zák. čl. XIX/1898.

Viliam Stockmann

Les v oblakoch

Dnes sa pomaly opäť prebúdzajú a možno sa raz stane neoddeliteľnou súčasťou lesníckej a poľovníckej kultúry. Všetko kto by netúžil mať na svojom zelenom klobúku rastúci les, zurčiaci horský potok, loviaceho rysa, vyjúceho vlka, čriedu diviakov, stádo jeleňov...

Všetko prechádza vývojom, a tak medzi tradičnými pierkami zastoknutými za obrubou lesníckych či poľovníckych klobúkov môžete obdivovať aj krásne pomaľované perie. Táto „novinka“ bola a je veľmi obľúbená najmä v Mexiku, kde nájdeme korene maľovania na perie označované arteplumaria. Pre tunajších obyvateľov je to jedno z najcennejších, najviac elegantných a luxusných umení.

Maľované perie sa ešte stále používa na ozdobenie čeleniek, náramkov a sandálov, kým v minulosti bola arteplumaria používaná aj na pokrytie všetkých obradných štítov, plášťov...

Tomuto cennému umeniu sa venovali špeciálni remeselníci, ktorí mali povolenie

používať perie najposvätejšieho vtáka Aztékov, quetzal, ktorého zabitie bolo trestané smrťou.

Perie si našlo svoje miesto medzi cenami v Európe. „Zlatý vek“ tejto techniky ako umeleckej formy začal tesne pred španielskym dobytím tohto územia aj nasledujúce storočie. Na začiatku 17. storočia začal stagnovať, kvôli poklesu populácie vtákov. V Mexiku vznikali aj práce z peria podľa európskych motívov, a to hlavne „mozaiky“ alebo „obrazy“ s náboženskou tematikou, ktoré zostali na pamäti Európanov až do 19. storočia. Tento druh umeleckého remesla upadol v Európe do zabudnutia, napriek snahám oživiť ho v 20. storočí.

Maľovanie na perie bolo význačným pre námorníkov (Cape Horn), ktorí sa plavili v obchode s meďou okolo Cape Horn. Zachovalo sa napr. pero, ktoré maľoval kapitán Will Nelson v roku 1898, jedno z mnohých, ktoré dal svojim blízkym. Maľovanie takéhoto peria bolo tradíciou námorníctva 19. storočia. Boli maľované na dlhých plavbách, ktoré dali rodine ako pamätník.

Dnes sa tieto perá dajú kúpiť ako umelecké diela a použiť ako módne doplnky pre rôzne príležitosti.

-as-

Tesárske remeslo v múzeu

V expozícii Lesníckeho a drevárskeho múzea venovanej téme „Drevo vždy živé – tradičné remeslá pre dnešok“ môže návštevník nájsť stručný historický prehľad najrozšírenejších techník práce s drevom a tradičných drevospracujúcich remesiel na našom území. Jednou z tém, ktorú exponáty stvárajú je tesárstvo, ktoré sa radí k najstarším remeslám. Základné tesárske zručnosti človek získaval od doby, čo začal stavať svoje obydlia takmer po celom svete, všade tam, kde sa drevo vyskytuje. V bohatstve drevených vecí, v rozmanitosti tvarov a drevárskych konštrukcií dôležitú úlohu zohrala ručná tesárska práca so svojou účelovou a technickou predstavivosťou.

Tesári boli vysoko kvalifikovanými remeselníkmi. Okrem znalosti remesla a práce so sekerou bola bezpodmienečná i znalosť rysovania a geometrie. Tesársku prácu nachádzame na hradiskách, na neskorších kniežacích a veľmožských dvoroch, vo vznikajúcich mestách i na dedinách. Budovali drevené príbytky, domy a iné stavby (kostoly, zvonice, mlyny, valchy), zhotovovali krovy na domy, pokrývali stavby šindľom, robili opravy domov, robili lešenia na novostavby, vyrábali debnenie, tvorili časti opevnení, stavali mosty. Základnými spôsobmi práce sa vtedajší tesári príliš nelíšili. Rozdeľovalo ich len to, pre koho robili a na čom pracovali. S rastúcimi požiadavkami sa tesárska práca postupne rozvíjala a skvalitňovala, zároveň sa špecializovalo a pribúdalo náradie. O umení a stavbe objektov v minulosti nás informujú obrazové a písomné archívne pramene alebo doklady zachované na konštrukciách krovov.

Expozícia nášho múzea ponúka návštevníkovi možnosť vidieť špeciálne náradie na ručné opracovanie dreva a spájanie drevených prvkov typických pre tradičné tesárstvo. Vývojovo najstarším nástrojom sú sekery, vyvinuté do veľkej rozmanitosti tvaru a účelu. Na rúbanie dreva a na nízku prácu sa používali sekery s dlhým toporom (na dĺžku paže). Z guľatiny zbavenej kôry alebo kresaných (tesaných) kmeňov zhotovovali potrebné konštrukcie vrubovaním a hrubovaním pri nízkej i vysokej práci s použitím sekery hlavatky (ťažšie sekery s užšou čepeľou). Kmeň sa otesával z dvoch, troch alebo štyroch strán, a to čiastočne (s ponechaním obliny na hranách) alebo úplne (naostro). Nahladko sa kresalo širočinou. Používali sa dva hlavné druhy širočiny – s dlhým poriskom (plankáč), s ktorým sa stálo na nízko podloženom kmeni a kresalo zvrchu a s krátkym poriskom (topor), s ktorým sa kmeň vložil na kozách, kresal z boku. Tesárske širočiny sa používali na lícovanie, omietanie, zatĺkanie skôb a klincov, ale tiež na hoblovanie. Jednoručné tesárske sekery (širočinky, pobíjačky) sa používajú na sekanie spojov, na drobnú prácu. Prastarým nástrojom je

Drevená zámka „fucel“, 1. štvrtina 20. storočia

Tesárske sekery – kresáčky, na hrubé opracovanie trámov

dláto, ktoré sa však podľa ikonografie začalo v tesárčine výrazne presadzovať asi až v 17.-18. storočí. Používa sa na sekanie profilov alebo ozdôb, najmä však na zhotovenie dlabu. Vrtáky taktiež patria k najstaršej výbave tesárov na spajovanie krovov kolíkmi. Okrem vrtania dier sa používali aj na iné operácie. Dodnes bežne používaný nebožieč je doložený už v antike, archaickým typom je lyžicový (dlátový) vrták, ktorý mohol byť používaný aj ako dláto. Pričné a pozdĺžne delenie dreva sa vykonávalo pomocou píľ (napríklad rámová píľa), pravdepodobná v tej dobe je aj existencia mechanizovaných vodných píľ. Tesárskym nástrojom bol aj obojručný nôž, ktorý sa používal na skosenie hrán trámov, na hoblovanie a výrobu

Tesárske sekery – širočiny, na hladké opracovanie (tesanie) trámov

tvarovaných prvkov. Na označenie čiar pri kresaní sa používala šnúra namotaná na kolo rátku. Táto sa pred značením na drevo namáčala do farbiva. Obyčajne v rozdrvenom drevenom uhli s vodou, neskôr vo farbe. Ako ďalšie pomocné nástroje používali tesári skoby (kramle), olovnicu, dvojručnú píľu, dláta, vodováhu, uholnicu, skladací meter a kružidlo.

V expozícii Lesníckeho a drevárskeho múzea sa nachádza množstvo zaujímavých predmetov, ktoré dokumentujú produkciu tesárov na našom území. K takýmto pozoruhodným zbierkam patrí stropný trám s latinským textom datovaný pravdepodobne v 14. storočí so štylizovaným nápisom Maria na spodnej strane trámu a drevený zámok „fucel“ z prvej štvrtiny 20. storočia, ktorý zabezpečoval v minulosti uzamknutie vstupu do drevených stavieb hlavne vo vinohradoch. Tieto a iné atraktívne diela historických remeselníkov zaoberajúcich sa drevom sú súčasťou expozície múzea už od roku 2011. Srdečne na ňu pozývame všetkých čitateľov Lesníka.

Milan Boledovič, LDM

Literatúra: Jan Vinař a kol.; Historické krovy, typologie, průzkum, opravy; Grada; 2009

Projekt vyhlasovania VÝZNAMNÝCH LESNÍCKYCH MIEST má za sebou prvé desaťročie

Po vzniku štátneho podniku LESY Slovenskej republiky (1999) sa jednou z hlavných aktivít rozvíjajúcej sa práce s verejnosťou na pôde komunikačného odboru stalo mapovanie, označovanie a ochrana významných objektov a lokalít spojených s lesníctvom. Tvorcom myšlienky a autorom názvu Významné lesnícke miesta (VLM) bol vtedajší zamestnanec Ján Mičovský. Vďaka záujmu a podpore vedenia podniku skoncipoval a „naštartoval“ celý projekt, ktorého garantom sa po jeho odchode stalo Lesnícke a drevárske múzeum. V zmysle materiálu *Strategický zámer štátneho podniku LESY Slovenskej republiky v oblasti práce s verejnosťou*, prijatého vedením podniku 18. decembra 2013, sa aktivita označovania a vyhlasovania VLM zaradila medzi nosné projekty práce s verejnosťou na pôde podniku, dokumentujúceho historické udalosti a osobnosti lesníctva a vývoj lesa a lesného hospodárenia na Slovensku.

Do súčasnosti bolo na celom území Slovenska vyhlásených 46 významných lesníckych miest. Všetky sú označené dvojazyčnou informačnou tabuľou s jednotným vizuálom od Stanislava Parobka a logom VLM vytvoreným Máriou Gálovou a jej synom Ivanom Gálom. V niekoľkých prípadoch sa k štátnemu podniku pridali ako spoluorganizátori vyhlasovania týchto výnimočných lokalít aj obce, mestské lesy a školy.

Určite si starší čitatelia Lesníka pamätajú, že prvé významné lesnícke miesto treba hľadať v Topoľčiankach. Jeho poľovnícky zámček spolu s parkom a dielom Alojza Štróbla, nachádzajúci sa vo vlastníctve štátneho podniku LESY SR a v správe Odštepného závodu Topoľčianky získal tento titul 17. mája 2007.

Bohatá história lesníctva ponúkla s podporou štátneho podniku možnosť upozorniť na lokality, ktoré svojim významom prekračujú miestny rámec a majú dôležitú výpovednú hodnotu o kultúre a hospodárení tejto krajiny i o prínose lesníkov k rozvoju spoločnosti.

Odhalenie plastiky medveda

Každé VLM je spojené s výskumnou činnosťou múzejných zamestnancov, dokumentáciou, odborným spracovaním a samotnou prezentáciou, často rozšírenou o úpravu okolia, očistenie/opravu objektu, jeho revitalizáciu. Po svojom vyhlásení je každé takéto miesto zapísané a evidované v múzejnom Registri VLM a uvedené na webstránke podniku. Veľkou pomocou pri budovaní siete VLM je aj aktívna spolupráca so zamestnancami jednotlivých odštepných závodov, na území ktorých sa významná lokalita nachádza.

Zvýšený záujem o tento projekt zo strany verejnosti a médií priniesol v poslednom období potrebu zosumarizovať doteraz získané informácie o jeho realizácii a stanoviť si jasné postupné kroky vyhlasovania významných lesníckych miest. Lesnícke a drevárske múzeum pripravilo začiatkom tohto roka materiál obsahujúci postupy a činnosti (metodika) pri budovaní siete VLM. Štátny podnik LESY Slovenskej republiky podal 7.2.2017 žiadosť o zápis ochrannej známky loga Významného lesníckeho miesta do registra Úradu priemyselného vlastníctva SR. Jeho základnú špecifikáciu vypracovala Mária Gálová a Miloš Sedláček.

Pri príležitosti 10. výročia odhalenia prvého významného lesníckeho miesta odsúhlasilo vedenie štátneho podniku aj vydanie publikácie Významné lesnícke miesta na Slovensku II. Po prvej časti, ktorá vyšla v roku 2009, by mala byť koncom roka 2017 prezentovaná verejnosti druhá časť s novými zaujímavými lesníckymi lokalitami.

Projekt VLM znamená pre štátny podnik odkrývanie vlastnej histórie, upozorňovanie verejnosti na výnimočné osobnosti a udalosti z oblasti lesníctva, popularizovanie týchto lokalít a informovanie verejnosti o význame lesníckej profesie, ale najmä o výnimočný prínos generácií lesníkov k zdravému životu celej spoločnosti. Dôležitou súčasťou je i udržiavanie a ochrana týchto výnimočných lokalít často aj národných kultúrnych pamiatok, ktorým podnik, ak sú v jeho vlastníctve a správe, venuje náležitú pozornosť.

Tento dlhodobý projekt sa stal výborným prostriedkom na sústavnú a systematickú popularizáciu lesníctva a pozitívnu propagáciu lesníckej činnosti. Stal sa originálnou značkou pripomínajúcou kultúrno-historický a verejnoprospešný rozmer činnosti štátneho podniku LESY Slovenskej republiky a to aj na medzinárodnom poli.

Ľubica Miľanová, LDM

Lesné lanové systémy (3. časť)

V 80. a 90. rokoch minulého storočia sa v lesnom hospodárstve Slovenska používali na sústreďovanie dreva:

Lanový systém **Vlu-5**, predtým označovaný ako **VLu-4**. Je to prenosná lanová dráha určená na dopravu dreva z neprístupných terénov v polozávесе nahor a nadol. Pre práce v prebierkach vyvinuli vo Výskumnej stanici Křtiny dvojbubnový navijak nesený a poháňaný UKT, s vlastným výsuvným stožiarom. Výsledkom bol lanový systém **Ls 1,5-300**. Výrobu tohto lanového systému neskoršie prevzali Strojárne Štátnych lesov - Slovenská Ľupča. Inovovaným výrobkom bola lanovka **Ls 1,5-303**. Státni lesy, podnik technického rozvoje, Olomouc pokračoval v rozvoji stožiarových lanových systémov lanovkou **LS 2-500**. Ďalším bol traktorový systém **LANOR**, určený na sústreďovanie dreva v polozávесе na rovinatých neúnosných terénoch, cez vodné toky a strže i v horských terénoch hore a dolu svahom. Najčastejšie sa používali dve modifikácie. Modifikácia **LANOR-1** bola určená na približovanie dreva na vydutých (konkávnych) trasách, bez nosného lana. Modifikácia **LANOR-3** bola určená na približovanie dreva s hmotnosťou 3 t v polozávесе po nosnom lane. Lanový systém **STEYR KSK 16/20** je samopojazdný so sklopnou podperou, umiestnený na šasi nákladného automobilu, ktoré ho prepravuje a poháňa. Zaraďuje sa medzi ťažké lanové systémy.

V roku 1994 vo Výskumnej stanici Křtiny bola skonštruovaná a od roku 1996 zavedená do prevádzky vežová lanovka **LARIX 550**. O dva roky neskoršie to bola lanovka **LARIX Kombi**. Prešla svojím vývojom až do dnešnej doby ako **LARIX Kombi H**. Ku konci roku 1999 bola vyrobená prvá lanovka **LARIX 3T**. Táto lanovka sa úspešne predáva dodnes. Po roku 2000 bolo prístupné v súlade so zahraničným trendom k riešeniu lanovky s hydrostatickým pohonom **LARIX Hydro** na podvozku Tatra 815, prípadne na samostatnom prívese. Od ďalšieho vývoja lanoviek procesorového typu bolo upustené. VS Křtiny ich zaisťuje ako dealer dovozom rakúskych lanoviek **Syncrofalke a Wanderfalke**. Vlastný vývoj pokračoval ďalším typom **LARIX Lamako**. Najnovšie modely z dielne VS Křtiny sú **LARIX Lamako P, LARIX H3-650** a projekt lanovky **LARIX H4-800**. Aj v rámci LESOV SR, š. p. majú lanovky **LARIX** najväčšie zastúpenie.

Moderné lesné lanovky renomovaných európskych výrobcov predstavujú konštrukčne sofistikované elektricky riadené dopravné zariadenia. Vyhovujú požiadavkám rýchlomontáže, diaľkového ovládania rádiom, ovládania a prispôsobenia pre

Syncrofalke 4 T

Larix Lamako

Steyer KSK16

automatizovanú a programovateľnú jazdu s nákladom. Keďže v zahraničí je množstvo veľkých aj menších výrobcov lanových systémov, nebolo by ľahké vykonať vhodný prehľad týchto zariadení. Preto sú ďalej uvedené len niektoré typy najznámejších európskych výrobcov:

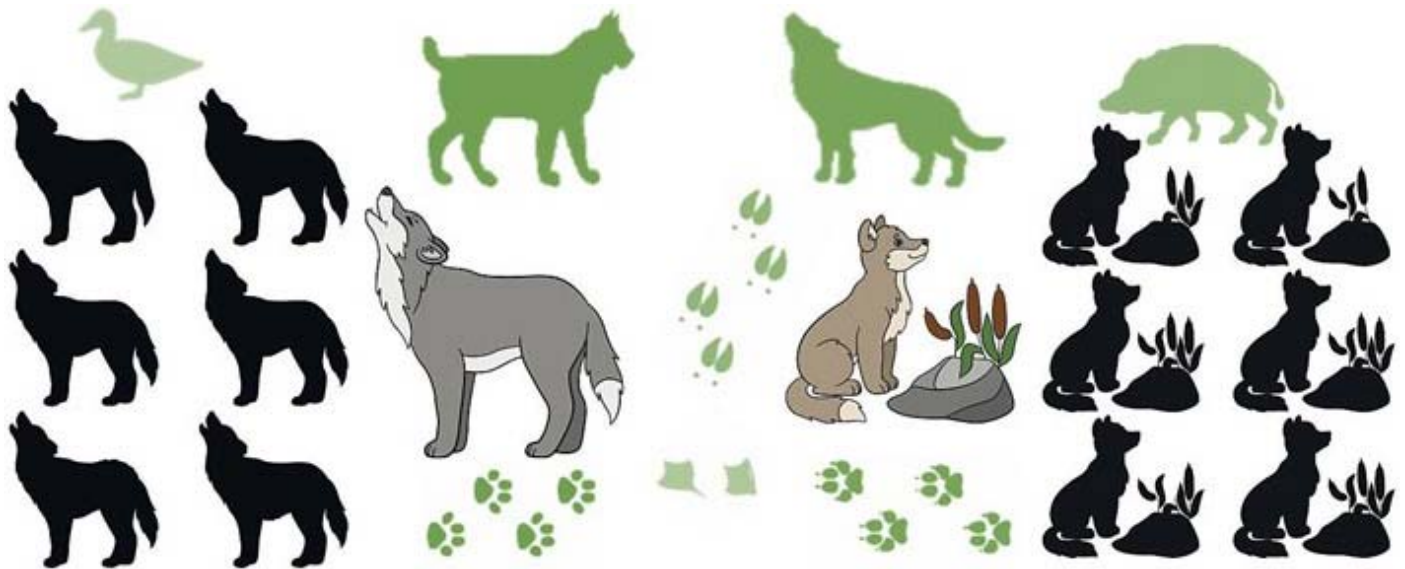
V Nemecku je to firma **Adler Baco**, vo Švajčiarsku je to najmä firma **Wyszen**, rakúske firmy **Voest-Alpine, Koller, Steyer, KNB Technik, Konrad, Forsttechnik GmbH**, v Taliansku firma **Valentini**.

Milí kamaráti,

s príchodom jari sa u nás v lese rodí veľa mláďat a už tu máme pomerne rušno. Les je plný živých stvorení a ich tieňov. Vedeli by ste priradiť ten správny tieň členom vičej svorky? Iste ste postrehli, že v poslednom období dosť pršalo, a tak veľa lesných zvieratiek necháva v blate otlaky svojich stôp. Dokážete priradiť stopy k správnejmu zvieratku?

Veľa zábavy vám želá váš kamarát jazvec Mišo ☺

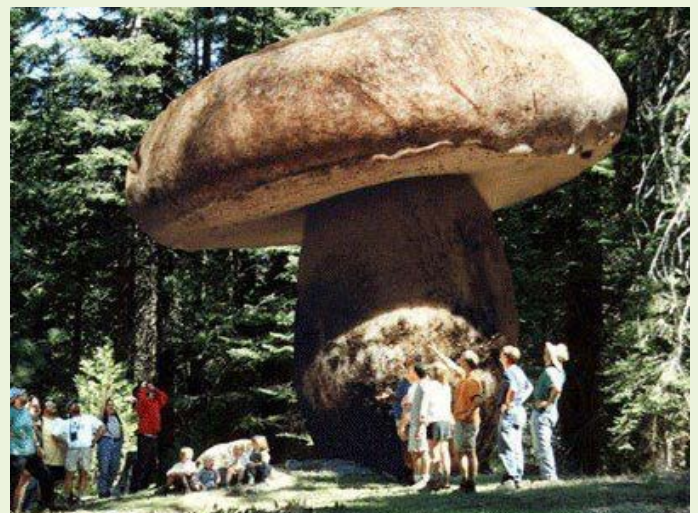
Hovorí poľovník v krčme:

– Najfalošnejšie zviera je líška. Nedávno som celý deň jednu sledoval a keď som ju zastrelil, zistil som, že je to pes.

Korenistý jelení steak

Suroviny: 300 g jelenia sviečková, 300 ml hydinový vývar, 2 PL olej, 1 PL celé zelené korenie, 250 g zemiaky, 200g mrazená anglická zelenina, 20 g brokolica, 20 g maslo, 1 ČL práškový cukor, soľ, mletý muškátový kvet

Postup: Mäso umyjeme, osušime, nakrájame na hrubšie plátky (medailóniky) a osolíme. V panvici rozohrejeme malé množstvo oleja, na ktorom mäso prudko opečieme. Opečené mäso vyberieme a odložíme na teplé miesto. Vo výpeku po mäse opečieme zelené korenie. Podlejeme vývarom a krátko prevaríme. Zemiaky v šupe dôkladne umyjeme, nakrájame na mesiačky a poukladáme na plech. Upečieme domäkka vo vyhriatej rúre. V menšom hrnci rozpustíme maslo, na ktorom podusíme anglickú zeleninu a brokoliciu. Dochutíme cukrom a muškátovým orieškom. Na tanier naservírujeme pečené zemiaky, dusenú zeleninu a mäso, ktoré prelejeme omáčkou z korenia. Dobrú chuť!

Uveríte?

V dnešnej pretechnizovanej dobe a sprostredkovaním svojich najnovších životných udalostí prostredníctvom sociálnych sietí unikla z rodinného archívu obrovská rarita, a to doslova. Obrovský dubák, pri ktorom sa fotí skupina troch rodín, je nálezom tisícročia. Na neustály nátlak zvedavcov sa rozhodol jeden z dovolenkujúcich poskytnúť informácie o nezvyčajnom prírodnom úkaze, avšak odmietol prezradiť miesto, kde sa pred svetom ukrýva bezpochyby najväčší dubák na svete. Sériu fotiek poskytol na preskúmanie aj uznávanému mykológovi profesorovi Ferovi Rýdzikovi. Ako správny dovolenkár si priniesol z dovolenky talizman vo forme odrezku z hlúbika hříbu. Podľa fotiek a dôkladného laboratórneho preskúmania vzorky ide o hříb dubový. Jeho vek profesor Rýdzik odhaduje na 3500 – 3800 rokov a váhu približne 45 ton. Tím prírodovedcov odhaduje situovanie nezvyčajného unikátu na okolie bavorských lesov. Skupina objaviteľov tvrdo stojí za svojím rozhodnutím neprezradiť „úkryt“. Vedci na čele s profesorom chystajú výpravu za cieľom nájsť tento poklad a pripísať ho k novodobým siedmim divom sveta. Z našej redakcie im držíme palce! :-)

Jún 2017

1	Š	Žaneta Medzinárodný deň detí v Zubrej zvernici v Topoľčiankach Medzinárodný deň detí
2	P	Xénia, Oxana Bratislavské zberateľské dni – Incheba Bratislava
3	S	Karolína, Kevin Deň sv. Huberta v Ľuborčianskej doline Bratislavské zberateľské dni – Incheba Bratislava Medzinárodná výstava psov 2017 – Agrokomplex Nitra Burza starožitností a gazdovské trhy – EXPO Center Trenčín
4	N	Lenka, Lena Medzinárodná výstava psov 2017 – Agrokomplex Nitra
5	P	Laura Svetový deň životného prostredia
6	U	Norbert Čo šepká les - Svätý Anton
7	S	Róbert, Róberta
8	Š	Medard Deň najlepších priateľov
9	P	Stanislava
10	S	Margaréta, Gréta
11	N	Dobroslava
12	P	Zlatko
13	U	Anton
14	S	Vasil Svetový deň darcov krvi
15	Š	Vít
16	P	Blanka, Bianka
17	S	Adolf, Adolfiná
18	N	Vratislav Deň otcov Medzinárodný deň piknikov
19	P	Alfréd, Alfréda, Leoš
20	U	Valéria
21	S	Alojz Deň kvetov
22	Š	Paulína, Paulín, Paula
23	P	Sidónia, Sidón
24	S	Ján Burza starožitností a gazdovské trhy – EXPO Center Trenčín
25	N	Tadeáš, Olívia
26	P	Adriána
27	U	Ladislav, Ladislava Svetový deň rybárstva
28	S	Beáta Medzinárodný deň Dunaja
29	Š	Peter, Pavol, Petra, Pavla
30	P	Melánia

Erby s nádychom lesa

Erb obce Blatná Polianka (okres Sobrance)

Erb obce Bošany (okres Partizánske)

Erb obce Klieština (okres Považská Bystrica)

Erb obce Boliarov (okres Košice)

Erb obce Kalša (okres Košice)

Erb obce Rastislavice (okres Nové Zámky)

Erb obce Šípkov (okres Bánovce nad Bebravou)

Máj 2017

Životné jubileá

50 rokov

Ing. Juraj Rományik,
technik LS Kamenín – OZ Levice

Šimon Petro,
vedúci LO, LS Červená Skala – OZ Beňuš

Lubomír Hlipala,
fakturant dreva – OZ Prešov

60 rokov

Magdaléna Székelyová,
fakturantka ostatných výrobkov – OZ Revúca

Miroslav Kováč,
pestovateľ a ochrana lesa – OZ Prešov

Ing. Jarmila Bornemisová,
manažér verejných obstarávaní – GR Banská Bystrica

Pracovné jubileá

20 rokov

Mgr. Andrea Jaďudová,
právnička - GR Banská Bystrica

Starobný dôchodok

Mgr. Pavel Uhrík,
referent správy a manažmentu majetku – OZ Beňuš

Jozef Herko,
vedúci LO, LS Dobroč – OZ Čierny Balog
Výboštoková Alena

Viete, ako chytíte jeleňa?

No, nalákate ho na kus syra, zdrapíte ho za parohy a poriadne s ním zatočíte. Jeleň ostane omráčený a potom ho jednoducho zviažete. A viete, ako chytíte medveďa?

No, zoberte si karty, do vrečka 2 esá a vyberte sa do medvedieho úkrytu. Pozvite ho na partičku očka. Prvýkrát ťahajte kartu vy a spolu s esom ju vyložte na stôl, aj keď nemáte očko. Medveď nechápe a povie:

– No tak toto nepochopím. Po druhýkrát si berie kartu medveď, vyloží ju a vy ju prekryjete esom. Medveď na to povie:

– A som z toho jeleň. A jeleňa už viete chytiť.

Ide Eskimák s Rusom na poľovačku a uvidia medveďa. Rus ho ide zastreliť a vtom mu Eskimák povie:

– Nestrielaj a utekaj naspäť.

Po chvíli utekania Eskimák zoberie pušku a zastrelí jeleňa. Rus sa ho spýta.

– A prečo som toho jeleňa nemohol zastreliť už vtedy?

– A čo ti šibe? Kto by ho tak ďaleko ťahal?

Dvaja poľovníci sa vybrali na poľovačku. Ten odvážnejší sa s priateľom stavil, že uloví medveďa grizlyho. Odišiel a dlho sa nevracal. Až napokon do stanu poľovníkov strčil hlavu grizly:

– Prišiel som ti len povedať, že tvoj priateľ stávkou prehral!

Drevo za hranicami dreva

Vizuálna poézia

Pohybujúce sa, či tečúce drevo, „prerážajúce“ i nosné steny obchodných domov alebo galérií... Toto nie je úryvok zo scenára sci-fi románu, ale opis reálnych drevených plastík a inšpirácií brazílskeho umelca Henrique Oliveira.

Jeho inštalácie charakteristické svojou masívnosťou, často predbiehajúce celé miestnosti a priestory, vznikajú v ateliéri s rozlohou 150 m². Samotná kostra sochy je tvorená polyvinylchloridom (PVC), ktorý sa starostlivo obalí vrstvami preglejky. Odoberaním nainštalovaných vrstiev sa následne odhaľujú rôzne farby a odtiene dreva. Takto vznikajú organické drevené plastiky majúce pohyb a tok, vďaka ktorému je ich „cítiť“ tekutinou. To robí tvorbu ich autora jedinečnou. Samotnej tvorbe sôch predchádza zhromažďovanie preglejky a ďalších „odpadových predmetov zo skládok“, ktoré finálnym sochám dodávajú spomínaný jedinečný, niekedy až divný vzhľad.

Ako prebiehajú práce na takýchto sochách a prečo dráha umelca?

„Na drevených plastikách pracujem hlavne poobede a maľujem v noci. Stále pri tom počúvam hudbu, rozprávame sa so spolupracovníkmi o ďalších námetoch, alebo prípadných variáciách. Popri tom ako pracujeme, občas si vezmeme trochu prestávky na kávu a voľnú debatu... Cestu umelca som si vybral, pretože veľmi rád cestujem. Keď sa na to pozriete napríklad z iného uhla, ako umelec si môžete riadiť čas ako chcete, netrápí Vás pracovný čas ani počet dní dovolenky, ktorá Vám ostáva... Nie som ako ľudia, ktorí cestujú za prácou a trávia celý čas prácou... Preto sú aj moje diela, sochy a obrazy, slobodné, vždy živé kombináciou farieb a textúry.“

Henrique Oliveira, je ocenený umelec, ktorý vystavoval svoje práce po celom svete. Narodil v roku 1973 a získal titul BFA a Masters vo vizuálnej poézii na univerzite v São Paulo.

-as-

